

Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

Затверджено
рішенням Вченої ради
КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна
академія» ХОР
протокол №7 від 20.01.16

Голова Вченої ради, ректор

Г.Ф. ПОНОМАРЬОВА

ОСВІТНЬО - ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА

(галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка, спеціальність 016 Спеціальна освіта)

Форма навчання: очна

Освітній ступінь: магістр

Нормативний термін навчання: 1 роки 10 місяців

Форма випускної кваліфікаційної роботи: магістерська робота

Розробники ОП:

Декан факультету дошкільної та корекційної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент Шапаренко Х.А.

Доцент кафедри корекційної освіти та спеціальної психології, кандидат педагогічних наук, доцент Ільченко О.В.

1. ЗАГАЛЬНЕ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Освітня програма вищої освіти магістратури, реалізована вузом за галузю знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 016 Спеціальна освіта являє собою комплекс основних характеристик освіти (обсяг, зміст, очікувані результати), розроблений і затверджений Комунальним закладом «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради вищої професійної освіти міста Харків (далі – академія) з урахуванням потреб загальноукраїнського та регіонального ринку праці за спеціальністю 016 Спеціальна освіта. Мета, очікувані результати, зміст, умови та технології реалізації освітнього процесу, моніторинг якості підготовки випускника за цією спеціальністю передбачає: компетентнісну модель підготовки випускника, програми формування компетенцій, навчальний план, робочі програми навчальних курсів, предметів, дисциплін (модулів), методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів, фонди оцінних засобів аудиторної та самостійної роботи студентів та інші матеріали, що забезпечують якість підготовки студентів, а також програми практик, календарний навчальний графік та методичні матеріали, що забезпечують реалізацію відповідної освітньої програми.

1.2. Нормативні документи для розробки ОП магістратури (галузь 01 Освіта/Педагогіка зі спеціальності 016 Спеціальна освіта):

- Закон України про вищу освіту від 1.07.2014 року № 1556-VII

В освітньо-професійній програмі використано посилання на такі нормативні документи:

- Порядок розроблення стандартів вищої освіти, внесення змін до них та здійснення контролю за їх дотриманням, затверджений наказом МОН України від 10.11.2007 р. № 897 та інші діючі нормативні документи обов'язкового застосування.

- Міжнародна Стандартна Класифікація Освіти (ISCED - 97: International Standard Classification of Education/UNESCO, Paris).

- Структури кваліфікацій для Європейського простору вищої освіти (The framework of qualifications for the European Higher Education Area)

- Структури ключових компетенцій, що розглядаються як необхідні для всіх у суспільстві, заснованому на знаннях (Key Competences for Lifelong learning: A European Reference Framework - IMPLEMENTATION OF "EDUCATION AND TRAINING 2010", Work programme, Working Group B "Key Competences", 2004.

- Постанова Кабінету Міністрів України від 13.12.2006 р. № 1719 (1719-2006-п); "Про перелік напрямів, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра"

- Постанова від 29 квітня 2015 р. № 266 Київ «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти».

- Постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.1997 р. № 507 (507-97-п) «Про перелік напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями». (в частині підготовки професіоналів з повною вищою освітою в межах її чинності).

- Національний класифікатор України: Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010. Наказ Держспоживстандарту України 11.10.2010 № 457 - Київ: Держстандарт України, 2010.

- Національний класифікатор України: Класифікатор професій ДК 003:2010. Наказ Держспоживстандарту України 28.07.2010 № 327.- Київ: Держстандарт України, 2010.

- Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Галузеві випуски. - Краматорськ: Видавництво центру продуктивності;

- Комплекс нормативних документів для розробки складових системи стандартів вищої освіти. Додаток 1 до наказу Міністерства освіти України від 31.07.1998 р. № 285 (v0285281-98) зі змінами та доповненнями, що введені розпорядженням

Міністерства освіти і науки України від 05.03.2001 р. № 28-р. // Інформаційний вісник «Вища освіта». - 2003. - № 10. - 82 с.;

- Змістові частини галузевих стандартів вищої освіти підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційних рівнів молодшого спеціаліста та бакалавра щодо гуманітарної, соціально-економічної та екологічної освіти та освіти з безпеки життєдіяльності людини й охорони праці // Інструктивний лист МОН України від 19.06.2002 р. № 1/9-307 / Інформаційний вісник «Вища освіта». - 2003. - № 11. - 55 с.

1.3. Загальна характеристика вузівської освітньої програми вищої освіти магістратури (галузь 01 Освіта/Педагогіка зі спеціальності 016 Спеціальна освіта)

1.3.1. Місія, цілі та завдання ОП ВО:

Соціальна значущість (місія) ВП ВО за зі спеціальності 01 Освіта 016 Спеціальна освіта полягає в підготовці висококваліфікованих магістрів, котрі володіють фундаментальними теоретико-методологічними засадами спеціальної педагогіки і психології, інноваційними технологіями надання комплексної фахової допомоги дітям раннього віку.

Основна мета ОП ВО: формування у студентів особистісних якостей, загальнокультурних (універсальних, загальнонаукових, соціально-особистісних, інструментальних тощо), і загальнопрофесійних компетенцій, розвиток навичок їх реалізації у сфері економіки та культурно-просвітницької діяльності відповідно до вимог Закону України *(галузь 01 Освіта/Педагогіка зі спеціальності 016 Спеціальна освіта)*.

Провідні цілі ОПВО:

- Забезпечення необхідними фундаментальними теоретико-методологічними знаннями та інноваційними технологіями надання комплексної допомоги дітям раннього віку;

- Створення необхідних умов для реалізації індивідуально-особистісного потенціалу учнів, що сприяє розвитку їх загальнокультурних і професійних компетенцій;

- Створення передумов для розвитку мотивації в учнів до збереження вітчизняного педагогічного та культурної спадщини, вивчення зарубіжного педагогічного досвіду і застосування у своїй науково-практичній діяльності.

Основні завдання ВП ВО:

- Визначати набір вимог до випускників (компетентнісна модель підготовки випускника) зі спеціальності 016 Спеціальна освіта (магістр);

- Визначати сучасні шляхи, методи і технології формування загальнокультурних і професійних компетенцій у студентів для забезпечення навчально-методичного, науково-дослідного та інформаційного супроводу освітнього процесу;

- Визначати цілі, завдання та зміст навчальних дисциплін навчального плану, їх місце в структурі ОП за напрямом підготовки;

- Організувати комплексність і наступність змісту всіх навчальних дисциплін для послідовного формування загальнокультурних, професійних і спеціальних компетенцій;

- Формувати вміння використовувати наявні можливості освітнього простору і проектувати нові, в тому числі сучасні, комп'ютерні, інформаційні та телекомунікаційні технології для вирішення науково-дослідних завдань;

- Формувати навички розробки стратегії, структури і процедури здійснення науково-дослідної роботи;

- Розвивати навички проектування, апробації та впровадження технологій раннього виявлення відхилень у розвитку;

- Розвивати у студентів навички вивчення та систематизації досягнень вітчизняних і зарубіжних досліджень у галузі педагогіки, психології та суміжних галузей знань;

- Підготувати магістра до продовження освіти: навчання в аспірантурі.

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИПУСКНИКА ВУЗУ (МАГІСТРАТУРИ ГАЛУЗЬ 01 ОСВІТА/ПЕДАГОГІКА ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 016 СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА)

2.1. Галузь професійної діяльності випускників.

Обшир професійної діяльності охоплює освіту осіб (дітей, підлітків і дорослих) з обмеженими можливостями, що реалізовується в умовах різних державних і недержавних освітніх, соціальних структур і структур охорони здоров'я в різних інституційних умовах.

Можливі місця працевлаштування випускників:

- державні та недержавні освітні, соціальні структури, заклади охорони здоров'я (реабілітаційні центри, центри ранньої допомоги, центри раннього розвитку, загальноосвітні та спеціальні школи, дошкільні освітні установи – загальноосвітні, спеціальні, центри психолого-медико-соціального супроводу, консультативні центри, поліклініки, стаціонари тощо);

- установи додаткової освіти;

- установи професійної освіти;

- наукові установи різного типу;

- органи управління освітою;

- науково-освітні центри підготовки та перепідготовки кадрів у сфері освіти осіб з обмеженими можливостями;

- центри інноваційного досвіду.

Випускник магістратури підготовлений до роботи в якості: вчителя-предметника, вчителя-дефектолога, заступника директора з корекційно-педагогічної роботи, методиста, заступника директора, керівника підрозділів, фахівця управління освіти, фахівця науково-освітніх центрів підготовки та перепідготовки кадрів в галузі освіти осіб з обмеженими можливостями; фахівця з інноваційної діяльності, керівника служби супроводу тощо, а також викладача в закладах вищої та середньої професійної освіти.

Кваліфікаційна характеристика магістранта передбачає необхідність його підготовки до роботи з особами різного віку, що мають різні порушення і різний ступінь їх вираженості, у тому числі з порушеннями емоційно-вольової сфери та поведінки, опорно-рухового апарату, інтелекту, слуху, зору, мови тощо.

Унікальність випускника полягає в тому, що він є фахівцем широкого профілю, здатним працювати з різними категоріями дітей в умовах спеціалізованих освітніх організацій, він також може професійно організувати психолого-педагогічний супровід родини із неповносправною дитиною в умовах освітньої організації для учнів, що типово розвиваються, у тому числі в інклюзивному закладі. Очевидно, що такий фахівець користується попитом на ринку праці де недостатньо або відсутні фахівці означеного профілю.

2.2. Об'єкти професійної діяльності: корекційно-розвивальний навчально-виховний та реабілітаційний процеси; корекційно-освітні, реабілітаційні, соціально-адаптаційні і загальноосвітні системи.

2.3. Види професійної діяльності:

- Корекційно-педагогічна;
- Діагностико-консультативна та профілактична;
- Науково-дослідна;
- Викладацька;
- Організаційно-управлінська;
- Культурно-просвітницька.

2.4. Завдання професійної діяльності: магістр із галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 016 Спеціальна освіта мусить уміти розв'язувати такі професійні завдання, відповідно до профільної спрямованості магістерської програми та видами професійної діяльності: в галузі корекційно-педагогічної діяльності:

Програма магістратури орієнтована на реалізацію корекційно- педагогічної та науково-дослідної діяльності. Корекційно-педагогічна діяльність передбачає розв'язання таких професійних завдань:

- вивчення освітнього потенціалу дітей раннього віку в різних соціально-інституційних умовах з метою прогнозування і проектування індивідуальних маршрутів розвитку та освіти;

- вивчення, проектування і реалізація процесів освіти, абілітації та соціальної адаптації дітей раннього віку групи ризику та з обмеженими можливостями з використанням інноваційних технологій;

- розв'язання актуальних корекційно-педагогічних завдань за умови забезпечення взаємодії працівників сфер освіти, охорони здоров'я та соціального захисту, залучення соціальних партнерів;

- проектування корекційно-освітнього середовища та методичного забезпечення процесів освіти й абілітації дітей раннього віку;

- створення інноваційних психолого-педагогічних технологій освіти і абілітації дітей немовлячого та раннього віку з метою оптимізації освітньо-корекційного процесу;

- проектування і реалізація моделей комплексного супроводу процесів навчання, виховання, абілітації та соціалізації дітей раннього віку;

- систематизація вітчизняних і зарубіжних досліджень в галузі загальної і спеціальної освіти, розробка стратегії, структури та порядку здійснення наукового дослідження, моніторинг ефективності, аналіз, систематизація та презентація його результатів, професійна й особистісна самоосвіта, проектування подальшого освітнього маршруту та професійної кар'єри випускника.

в галузі науково-дослідної діяльності передбачає:

- Вивчення і систематизація досягнень вітчизняних і зарубіжних досліджень у сфері спеціальної освіти та суміжних галузей знань;

- Розробка стратегії, структури і процедури здійснення дослідно-експериментальної роботи;

- Аналіз і систематизація результатів досліджень, підготовка наукових звітів, публікацій, презентацій, використання їх у професійній діяльності;

- Використання наявних можливостей освітнього простору і проектування нових, у тому числі інформаційних, для розв'язання науково-дослідних завдань;

- Моніторинг ефективності корекційно-педагогічного, абілітаційного та реабілітаційного процесу щодо осіб з обмеженими можливостями в закладах загальної та професійної освіти;

- Здійснення професійної та особистісної самоосвіти, проектування подальшого освітнього маршруту та професійної кар'єри, участь у дослідно-експериментальній роботі;

- Проектування змісту додаткової освіти осіб з обмеженими можливостями;

- в галузі викладацької діяльності:

- Викладання в освітніх установах середньої професійної та вищої професійної освіти;

- Використання актуальних науково обґрунтованих педагогічних технологій;

- Моніторинг і прогнозування навчальних досягнень з використанням сучасних засобів оцінювання результатів навчання;

- Керівництво науково-дослідною роботою студентів;

у сфері організаційно-управлінської діяльності:

- Організація педагогічного процесу в спеціальних освітніх установах, а також в установах охорони здоров'я та соціального захисту;

- Керівництво педагогічним процесом та освітніми системами, їх моніторинг та оцінка результативності;

- Контроль педагогічного процесу в спеціальних освітніх установах, а також в установах охорони здоров'я та соціального захисту;

- Використання різних способів і засобів оцінки якості освіти, готовність до комплексного моделювання різноманітних форм проміжного і підсумкового контролю;

- Керівництво педагогічним колективом з метою визначення та реалізації стратегії корекційно-розвивального впливу;

- Участь у проектуванні нормативно-правового поля спеціальної освіти.

У сфері культурно-освітньої діяльності:

- Вивчення потенційних можливостей і специфічних культурних потреб осіб з порушеннями розвитку і реалізація індивідуальних програм супроводу їх культурно-дозвіллевої діяльності в різних соціально-інституційних умовах;

- Вивчення та забезпечення специфічних соціально-культурних потреб особистості з обмеженими можливостями в різні вікові періоди, проектування групових та індивідуальних програм супроводу в соціально-інституційних, міжетнічних, міжкультурних, міжконфесійних умовах;

- Вивчення, проектування, реалізація та оцінка результатів соціально-культурної діяльності з використанням сучасних технологій в умовах освітніх і реабілітаційних установ;

- Організація співпраці з установами культури щодо реалізації просвітницької роботи з населенням з проблем взаємодії з неповносправними особами для успішної їх соціальної адаптації та інтеграції.

3. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ЗАСВОЄННЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

Випускник з кваліфікацією (ступенем) – «Магістр» мусить володіти такими загальнокультурними компетенціями (ЗК):

- здатністю вдосконалювати і розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень, домагатися морального вдосконалення своєї особистості;

- готовністю до самостійного навчання новим методам дослідження, до зміни наукового та науково-виробничого профілю своєї професійної діяльності, до зміни соціокультурних та соціальних умов діяльності;

- здатністю вільно використовувати українську та іноземну мови як засоби ділового спілкування;

- здатністю використовувати на практиці навички та вміння в організації науково-дослідних і науково-виробничих завдань, в управлінні колективом, впливати на формування цілей команди, впливати на її соціально-психологічний клімат в потрібному для досягнення цілей напрямку, оцінювати якість результатів діяльності;

- здатністю надавати особистим прикладом позитивний вплив на оточуючих з точки зору дотримання норм і рекомендацій здорового способу життя;

- здатністю самостійно здобувати за допомогою інформаційних технологій і використовувати в практичній діяльності нові знання та вміння, у тому числі в нових галузях знань, безпосередньо не пов'язаних зі сферою діяльності, розширювати і поглиблювати свій науковий світогляд;

- здатністю і готовністю застосовувати знання про сучасні методи дослідження, проводити наукові експерименти, оцінювати результати досліджень; здатність аналізувати, синтезувати і критично резюмувати інформацію.

професійними компетенціями (ПК):

- базовими знаннями про основні закони і теорії формування психічних процесів у дітей з нормативним розвитком та з особливостями психофізичного розвитку;

- здатністю організації педагогічної діяльності та ефективного управління робочим часом;

- здатністю використовувати під час навчання та виконання професійних завдань знання про особливості життєдіяльності дитини з різними порушеннями розвитку;

- здатністю використовувати психолого-педагогічні знання і практичні навички з фундаментальних та професійних дисциплін у процесі розвитку виховання і навчання дітей з особливими потребами;

- здатністю до оцінювання, інтерпретації та синтезу психолого-педагогічної інформації про дітей з особливими потребами, отриманої з різних джерел;

- здатністю здійснювати диференційований та індивідуальний підхід до дітей з особливими потребами, сприяти корекції відхилень різного типу;

- здатністю до надання консультативної допомоги та ведення пропедевтичної роботи з батьками та педагогами;

- здатністю застосовувати набуті знання та навички для розв'язання практичних завдань в галузі корекційної освіти;

- здатністю проектувати та організовувати педагогічний супровід дітей з особливими потребами в сучасних дошкільних, загальноосвітніх та спеціальних закладах освіти.

загальнопрофесійними компетенціями (ЗПК):

- здатністю демонструвати знання фундаментальних і прикладних дисциплін магістерської програми, усвідомлювати основні проблеми своєї предметної сфери, при вирішенні яких виникає необхідність у складних завданнях вибору, що вимагають використання кількісних і якісних методів;

- здатністю демонструвати навички роботи в науковому колективі, здатністю породжувати нові ідеї;

- здатністю орієнтуватися в постановці наукових чи практичних завдань і визначати, яким чином слід шукати засоби їх вирішення;

- готовністю до використання різних форм презентації результатів наукової діяльності;

- здатністю до професійної експлуатації сучасного обладнання та приладів (у відповідності з цілями ОП магістратури);

в галузі корекційно-педагогічної діяльності:

- здатністю досліджувати, проектувати, реалізовувати процеси освіти, абілітації, реабілітації, соціальної адаптації та інтеграції неповносправних осіб з використанням інноваційних технологій;

- готовністю до здійснення координації діяльності працівників сфер освіти, охорони здоров'я та соціального захисту, організації взаємодії з батьками, соціальними партнерами (у тому числі з іноземними) при вирішенні актуальних корекційно-педагогічних завдань;

- здатністю проектувати корекційно-освітній простір, у тому числі в інклюзивних формах;

- здатністю створювати інноваційні, у тому числі інформаційні, технології з метою оптимізації корекційно-освітнього процесу;

- здатністю моделювати і здійснювати психолого-педагогічний супровід процесів соціалізації і професійного самовизначення осіб з обмеженими можливостями здоров'я, готувати їх до свідомого вибору професії;

- здатністю здійснювати взаємодію з працівниками органів управління освітою, охороною здоров'я та соціального захисту населення та представниками громадських організацій з проблем освіти осіб з ОВЗ ;

у сфері діагностико-консультативної та профілактичної діяльності:

- готовністю до здійснення комплексного психолого-педагогічного вивчення з метою виявлення особливостей психофізичного розвитку людей, прогнозування ходу подальшого розвитку осіб з обмеженими можливостями та організації медико-психолого-педагогічного супроводу;

- здатністю проектування, апробації та впровадження психолого-педагогічних технологій виявлення відхилень у розвитку;

- здатністю здійснювати консультування осіб з проблемами в розвитку, членів їх сімей, родичів і зацікавлених дорослих, педагогів, у тому числі освітніх установ, що здійснюють інклюзивне навчання, з питань організації та реалізації індивідуальних освітніх та реабілітаційних програм;

у сфері науково-дослідної діяльності:

- здатністю вивчати і систематизувати досягнення вітчизняних і зарубіжних досліджень у галузі спеціальної освіти та суміжних галузей знань;

- здатністю розробляти стратегію, структуру та процедуру здійснення експериментальної роботи;

- готовністю до аналізу та систематизації результатів досліджень, до підготовки наукових звітів, публікацій, презентацій, використання їх у професійній діяльності;

- здатністю використовувати наявні можливості освітнього простору і проектувати нові, в тому числі інформаційні, для розв'язання науково-дослідних завдань;

- готовністю до моніторингу ефективності корекційно-педагогічного, абілітаційного та реабілітаційного процесу щодо осіб з обмеженими можливостями в закладах загальної та професійної освіти;

- готовністю до здійснення професійної та особистісної самоосвіти, проектування подальшого освітнього маршруту та професійної кар'єри, участі в експериментальній роботі;

в галузі викладацької діяльності:

- здатністю викладати в освітніх установах середньої професійної та вищої професійної освіти;

- готовністю до використання актуальних науково обґрунтованих педагогічних технологій;

- готовністю до моніторингу і прогнозування навчальних досягнень з використанням сучасних засобів оцінювання результатів навчання здатністю керувати науково-дослідною роботою студентів;

в галузі організаційно-управлінської діяльності:

- здатністю організовувати педагогічний процес у спеціальних освітніх установах, а також в установах охорони здоров'я та соціального захисту, здійснювати його моніторинг та оцінювати результативність (ПК-20);

- готовністю до використання різних способів і засобів оцінки якості освіти, готовністю до комплексного моделювання різноманітних форм проміжного і підсумкового контролю;

- здатністю керувати педагогічним колективом з метою визначення та реалізації стратегії корекційно-розвивального впливу;

- здатністю до проектування нормативно-правового поля спеціальної освіти;

у сфері культурно-освітньої діяльності:

- готовністю до вивчення потенційних можливостей і специфічних культурних потреб осіб з порушеннями в розвитку, реалізації індивідуальних програм супроводу їх культурно-дозвіллевої діяльності в різних соціально-інституційних умовах;

- готовністю до вивчення та забезпечення специфічних соціально-культурних потреб особистості з обмеженими можливостями в різні вікові періоди, проектування групових та індивідуальних програм супроводу в різних соціально-інституційних, міжетнічних, міжкультурних, міжконфесійних умовах.

спеціальними компетенціями (СК):

- готовністю до організації та здійснення психолого-педагогічного супроводу неповносправних дітей раннього віку, відповідно до теоретичних, методологічних і науково-методичних засад спеціальної психології та спеціальної педагогіки;

- готовністю до планування, організації, проведення та оцінки різних видів і форм навчальної та корекційно-розвиваючої роботи з дітьми, що мають особливі освітні потреби, як в умовах спеціальної освіти, так і в умовах інтегрованого, та інклюзивного навчання;

- готовністю до планування, організації та здійснення процесу модифікації соціально-освітнього середовища дитини з особливими освітніми потребами (сім'я, педагогічний колектив освітньої організації, учні) як основи створення соціально-екологічних умов для соціальної адаптації та інтеграції учня;

- здатністю створювати й ефективно використовувати спеціальне освітнє середовище в освітній організації, закладі охорони здоров'я, у відповідності з рекомендаціями ПМПК про створення спеціальних освітніх умов для конкретної дитини раннього віку; конструювати і реалізовувати

адекватні потребам дитини перших років життя освітній маршрут та індивідуальну програму;

- здатністю спільно з фахівцями різного профілю планувати і здійснювати процес комплексної ранньої психолого-педагогічної діагностики та корекції розвитку дітей з обмеженими можливостями, що належать до різних категорій, з урахуванням їх особливостей;

- здатністю до ведення поточної та звітної документації по супроводу дітей раннього віку з ОВЗ та їх сімей, відповідно до вимог освітніх і медичних установ;

- готовністю до прийняття, аналізу, апробації та впровадження інноваційних діагностичних і корекційно-розвивальних технологій вивчення розвитку дітей раннього віку з обмеженими можливостями.

І РІК НАВЧАННЯ					
Шифр	Назва дисципліни	Кредити ЄКТС	Загальні компетентності	Професійні компетентності	Результати навчання
I. Цикл загальної підготовки					
ЗП. 02	Філософія освіти	2,5	ЗК6	ПК8, ПК9	ЗВ1, ЗВ3,ЗВ6
ЗП.06	Методологія психолого-педагогічного дослідження	5	ЗК1, ЗК2	ПК1, ПК2, ПК3, ПК4, ПК8	ЗП3, ЗП4, ЗП8, КК1, ПВ5, КК2, ЗВ3, ЗВ7
Всього		7,5			
II. Цикл професійної підготовки					
ПП.07	Педагогіка та психологія вищої школи	3	ЗК1, ЗК2	ПК1, ПК3, ПК4, ПК8	ЗП3, ЗП4, ЗП8, КК1, КК2, ЗВ3, ЗВ7
ПП.09	Методики навчання (спеціальна)	12	ЗК1, ЗК2	ПК1, ПК2, ПК3, ПК4, ПК8	ЗП3, ЗП4, ЗП8, КК1, КК2, , ПВ2, ПВ5, ЗВ3, ЗВ7
Всього		15			
Разом нормативна частина		22,5			

II РІК НАВЧАННЯ

Назва дисципліни	Кредити ЄКТС	Загальні компетентності	Професійні компетентності	Результати навчання
-------------------------	---------------------	--------------------------------	----------------------------------	----------------------------

I. Цикл загальної підготовки

ЗП.01	Правові основи діяльності вищої школи	2,5	ЗК1	ПК1, ПК5	ЗП5, ЗП7, КК3, ЗВ3
ЗП.03	Цивільний захист	1,5	ЗК1, ЗК3, ЗК4, ЗК6	ПК2, ПК9	ЗВ1, ЗВ6
ЗП.05	Охорона праці в галузі	1,5	ЗК1, ЗК2, ЗК3	ПК1, ПК4	ЗП5, КК1, ПП2
Всього		7			

II. Цикл професійної підготовки

ПП.07	Педагогіка та психологія вищої школи	3,5	ЗК1, ЗК3	ПК1, ПК3, ПК5, ПК6, ПК7, ПК8, ПК9	ЗП1, ЗП1, ЗП3, ЗП4, КК1, КК2, КК4, ЗВ2
ПП.08	Практикум-тренінг з активних методів навчання	3	ЗК2, ЗК3	ПК2	ЗП3, ЗП4, ЗП5, ЗП6, ЗП7, КК1, ПВ1, ПВ3, ЗВ2, ЗВ7
ПП.09	Методики навчання (спеціальна)	10,5	ЗК1, ЗК3, ЗК4, ЗК6	ПК2, ПК9	ЗВ1, ЗВ6
ПП.11	Логопедичні технології роботи з комплексними порушеннями	3	ЗК1, ЗК2, ЗК3	ПК1, ПК4	ЗП5, КК1, ПП2
Разом нормативна частина		23			
Разом нормативна частина, у т. ч. державна атестація		30			
Разом нормативна частина, у т.ч. державна атестація		62,5			

4. ДОКУМЕНТИ, ЩО РЕГЛАМЕНТУЮТЬ ЗМІСТ І ОРГАНІЗАЦІЮ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЄЇ ОП ВО МАГІСТРАТУРИ

(галузь 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність 016 Спеціальна освіта)

У відповідності до Закону України «Про вищу освіту», за цим напрямом підготовки зміст і організація освітнього процесу, при реалізації цієї ОП регламентується навчальним планом; календарним навчальним графіком; робочими програмами навчальних курсів, предметів, дисциплін (модулів); іншими матеріалами, що забезпечують якість підготовки і виховання студентів; програмами навчальних та виробничих практик, а також оціночними і методичними матеріалами.

4.1. Програмні документи інтегруючого, міждисциплінарного та наскрізного характеру, що забезпечують цілісність компетентнісно-орієнтованої ОП ВО

Навчальний план та календарний графік визначає перелік, трудомісткість, послідовність і розподіл за періодами навчання навчальних предметів, курсів, дисциплін (модулів), практики, інших видів навчальної діяльності, а також форми проміжної атестації студентів.

Матриця компетенцій визначає структурно-логічні зв'язки змісту дисциплін, модулів, практик, що входять в ОП ВО і компетенцій як планованих результатів засвоєння освітньої програми.

4.2. Дисциплінарно-модульні програмні документи ОП ВО

Основний зміст навчальних предметів, курсів, дисциплін (модулів) подано в робочих програмах як сукупності навчально-методичної документації (пояснювальна записка, календарно-тематичний план, який включає розділи і теми програми, заплановані результати освіти, способи і форми оцінки досягнення цих результатів, перелік навчально-методичного забезпечення освітнього процесу тощо.).

Анотовані робочі програми навчальних курсів, предметів, дисциплін (модулів) (Додаток).

Практика є обов'язковим розділом ОП магістратури. Вона являє собою різновид навчальних занять, безпосередньо орієнтованих на професійно-практичну підготовку студентів. При реалізації ОП магістратури за цим напрямом підготовки передбачаються такі види практик: практика в спеціальних закладах, науково-дослідна практика, науково-педагогічна практика. Всі види практики регламентуються Положенням про практику, затвердженим Вченою радою Академії.

Науково-дослідна практика є обов'язковим розділом ООП магістратури і спрямована на формування загальнокультурних і професійних компетенцій.

5.1. Відомості про професорсько-викладацький склад

Реалізація ОП магістратури забезпечується науково-педагогічними кадрами, які мають базову освіту, що відповідає профілю дисципліни викладання, і вчений ступінь або досвід діяльності у відповідній професійній сфері і систематично займаються науковою та / або науково-методичною діяльністю.

Відповідно до навчального плану, підготовку магістрів зі спеціальності 016 Спеціальна освіта будуть здійснювати висококваліфіковані викладачі, серед яких 3 доктори наук, 7 кандидатів наук, з них 4 кандидата наук, доцента.

Випусковою кафедрою є кафедра корекційної освіти та спеціальної психології, яку очолює Проскурняк Олена Ігорівна, доктор психологічних наук зі спеціальної психології, доцент.

У серпні 2012 року на факультеті дошкільної освіти було проведено реорганізацію, наслідком якої стала поява окремої кафедри корекційної освіти та спеціальної психології.

Науково-дослідницьку та викладацьку роботу проводять 7 викладачів, 1 доктор психологічних наук зі спеціальної психології, доцент, 4 з яких мають ступінь кандидата педагогічних наук, з них 2 доценти.

Працівники кафедри є членами всеукраїнських фахових об'єднань: Асоціації корекційних педагогів (О.В. Ільченко, В.В. Тарасова), Асоціації тифлопедагогів (О.А.Тельна).

Кафедра корекційної освіти та спеціальної психології співпрацює з іншими кафедрами академії, викладачі яких забезпечують підготовку фахівців для корекційної освіти з понад двох десятків дисциплін.

Науково-викладацький склад кафедри віддає перевагу індивідуально-пошуковим формам організації навчального процесу, що дозволяє забезпечити успішне оволодіння спеціальними навчальними дисциплінами. Значне місце у навчальному процесі відводиться організації самостійної роботи студентів.

Важливою складовою у системі навчання майбутніх корекційних педагогів є практична підготовка, що передбачає педагогічну практику в кращих профільних дошкільних навчальних закладах м. Харкова та Харківської області.

Завдяки підписаним договорам, студенти мають можливість отримати практичний досвід роботи з дітьми, котрі мають обмежені можливості. Так першокурсники проходять волонтерську практику на базі КЗ «ХСНВК ім. В. Г. Короленка» Харківської обласної ради, КЗ «ХСНВК №8» Харківської обласної ради, КЗ «Харківський спеціальний навчально-виховний комплекс» Харківської обласної ради, ХГО Центр реабілітації молодих інвалідів і членів їх сімей «Право вибору».

Педагогічний колектив кафедри корекційної освіти та спеціальної психології працює над створенням якісного освітнього середовища, яке дозволяє готувати не лише висококваліфікованих фахівців корекційної освіти, а й формувати загальну культуру та сприяти духовному розвитку випускників. Студенти беруть активну участь у позааудиторній роботі, виховних заходах академії, громадському житті міста.

З метою розширення та поглиблення спектру професійних знань, умінь і навичок студентів, на кафедрі працює 1 науковий гурток: «Сонячне коло».

У науково-дослідній роботі викладачі кафедри підтримують традиції навчального закладу. У період з 2012 по 2015 рік проведено ряд ґрунтовних

наукових досліджень, результатами яких став успішний захист трьох дисертаційних досліджень на здобуття ступеня кандидата педагогічних наук такими викладачами: Тарасова В. В., Ільченко О. В., Самойлова І. В.

Одним з найважливіших шляхів активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів у вищому навчальному закладі є здійснення ними науково-дослідної роботи у процесі навчання.

Це завдання було розв'язано шляхом участі:

- у XVIII міському конкурсі студентських наукових робіт: студентки Науменко К. (411-Д) (керівник Ільченко О.В. – к.п.н., доцент); студентка Голобородько Н. (311 К) (керівник Тарасова В.В. – к.п.н, доцент); студентки Бондаренко І., Полежака С. (керівник Тельна О. А. – к.п.н., доцент); студентка Золотарьова М. (311 К) (керівник Самойлова І.В. – к.п.н., доцент);

- у VII студентських Сковородинівських читаннях:

1. Особливості риторики Г. С. Сковороди її місце у вітчизняній медієвістиці. (Кондратюк К.С., 41 д група Харківський коледж КЗ «ХГПА» ХОР, науковий керівник Тарасова В.В. – к.п.н, доцент).

2. Історія життя і творчої діяльності видатного педагога, філософа Григорія Савича Сковороди. (Науменко К.О, 411 д група КЗ «ХГПА» ХОР, науковий керівник Ільченко О.В. – к.п.н, доцент)

3. Філософсько-педагогічні погляди та особливість творів Г .С. Сковороди. (Юнусова А.А., 311 к група КЗ «ХГПА» ХОР, науковий керівник Самойлова І.В. – старший викладач)

4. Творчість мандрівного філософа, українського письменника Г. Сковороди. (Попова М.М. 111 к група КЗ «ХГПА» ХОР, керівник Гончар А.Д. – викладач)

5. Григорій Сковорода, як символ мудрості української землі. (Шкіль А.В., студентка 311 к група КЗ «ХГПА» ХОР, науковий керівник Тельна О.А. – кпн, доцент)

Науково-викладацьким складом кафедри корекційної освіти та спеціальної психології було створено й опубліковано такі навчально-методичні посібники:

- Ільченко О.В., Тельна О.А. Діагностика мовленнєвих порушень (навчальний посібник з предмету «Логопедичні технології» затверджено науковою радою академії);

- Ільченко О.В., Зайченко Г.Д. Збірка мовних творів по закріпленню звуковимови (затверджено науковою радою факультету);

- Ільченко О.В., Ярославцева М.І. Збірка мовного матеріалу домашні та «дикі тварини» (затверджено науковою радою факультету);

- Ільченко О.В. програма практики та методичні вказівки до програми (затверджений на засіданні кафедри);

- Ільченко О.В. Навчально-методичний посібник з дисципліни «Логопедичні технології (Дислалія)» (затверджено науковою радою академії);

- Самойлова І.В. Робочий зошит з «Основ логопедії» для коледжу 2-го курсу (затверджений на засіданні кафедри);

- Самойлова І.В. Методичні рекомендації до самостійних робіт до курсу «Логопедична робота з дітьми ЗНМ» (затверджений на засіданні кафедри);

- Самойлова І.В. Методичні рекомендації до практичних робіт до курсу «Логопедична робота з дітьми ЗНМ» (затверджений на засіданні кафедри);

- Тельна О.А. Науково-методичний посібник «Корекційно-профілактична робота в ДНЗ» (затверджено на засіданні кафедри);

- Тельна О. А. Скоромовки і чистомовки: збірник дидактичних матеріалів для дітей дошкільного віку / упоряд. Тельна О.А. – Х.: «Майдан», 2015. – 72 с.

- Тарасова В.В. Навчально-методичний посібник «Основи риторичної культури корекційних педагогів» (затверджено науковою радою академії);

- Тарасова В.В. Олігофренопедагогіка Навчальний посібник» (затверджено науковою радою академії).

- Раннее вмешательство: междисциплинарная помощь детям раннего возраста с нарушениями развития и их семьям: пособие для специалистов / под редакцией А.М. Кравцовой, А.В. Кукурузы. – Х.: ООО «Планета-принт», 2013. – 298 с. Авторы: Ю.А. Алимова, Е.А. Близнюк, И.В. Гордиенко, А.Д. Зайченко,

А.М. Кравцова, О.В. Ковтун, А.В. Кукуруза, Н.В. Несвитайло, А.И. Пестуненко, В.Н. Потапова, А.А. Сазонова, Т.И. Телега, А.И. Хворостенко;

- Зайченко Г.Д. Проблема діалогу в контексті вивчення розладів аутичного спектра. Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Корекційна педагогіка і психологія / за ред. О.М. Вержиховської, В.І.Співака. – Вип.4. – Кам'янець-Подільський: ПП Медобори-2006, 2013 – 252 с. – С. 59 – 63.

Викладач Гончар Г.Д. продовжує наукові пошуки за темою дисертаційного дослідження «Формування діалогічного мовлення у дітей з розладами аутичного спектра» (Науковий керівник: завідувач лабораторії корекції розвитку дітей з аутизмом Інституту спеціальної педагогіки АПН України, доктор психологічних наук Скрипник Тетяна Вікторівна)

Тематичні напрями досліджень викладачів кафедри охоплюють історичні аспекти становлення педагогічної думки в Україні, теорію та практику організації навчально-виховного процесу, інноваційні тенденції розвитку національної системи освіти.

Доцент Ільченко О.В. має сертифікати тренера-фасилітатора за активними методами навчання та виховання й постійно проводить тренінги зі студентами, викладачами та вчителями з питань упровадження активних методів навчання і виховання.

Належну увагу кафедра приділяє науково-дослідній роботі студентів, основними завданнями якої є:

- формування наукового світогляду студентів, оволодіння методологією та методами наукового дослідження;
- надання допомоги студентам у прискореному оволодінні спеціальністю, досягненні високого рівня професіоналізму;
- розвиток творчого мислення та індивідуальних здібностей студентів у розв'язанні практичних завдань;
- прищеплення студентам навичок ефективної самостійної науково-дослідної роботи;

- розвиток креативності й ініціативності, здатності застосовувати теоретичні знання у практичній роботі;
- розширення наукової ерудиції та загальної культури майбутніх фахівців;
- створення та розвиток наукових шкіл, творчих колективів, виховання у ВНЗ резерву вчених, дослідників, викладачів.

Студенти під керівництвом викладачів кафедри корекційної освіти є постійними учасниками науково-практичних конференцій та студентських інтернет-конференцій, науково-методичних семінарів і фахових тренінгів, присвячених актуальним проблемам корекційної освіти.

Традиційними для кафедри стали конкурси педагогічної майстерності, творчі зустрічі, «круглі столи» та «майстер-класи» з кращими корекційними педагогами міста Харкова та Харківської області, переможцями міських конкурсів «Вихователь року», керівниками закладів освіти, викладачами та студентами інших вищих навчальних закладів.

Кафедра є базовою для викладачів корекційної педагогіки, спеціальної психології, педагогічної майстерності для педагогічних ВНЗ I-II рівнів акредитації Східного регіону. За участю викладачів кафедри щорічно проводяться засідання методичних об'єднань з актуальних питань методичної, навчально-виховної та організаційної роботи у різноманітних формах: «круглі столи», дискусії, творчі зустрічі, «майстер-класи», семінари-практикуми, тренінги, презентації навчальних посібників і комп'ютерних підручників, перегляд та обговорення навчальних занять, позааудиторних заходів, педагогічної практики тощо.

Проблемою кафедри є вдосконалення професійної компетентності майбутніх олігофренопедагогів та логопедів, готових до впровадження спеціальних освітніх технологій у роботі з дітьми, що мають особливі потреби через посилення наукового супроводу методичної та інформаційно-комунікаційної бази кафедри.

Співробітники кафедри досліджують актуальні проблеми спеціальної освіти:

- шляхи вдосконалення підготовки фахівців-дефектологів, логопедів в умовах вищої професійної освіти;
- філософські проблеми спеціальної педагогіки та психології;
- особистісно-та соціально-орієнтований підхід у навчанні дітей з особливими потребами;
- вивчення особистості та пізнавальної сфери дітей та підлітків з особливими потребами;
- технології навчання, виховання та система навчання дітей з особливими потребами;
- комунікативно-мовленнєва діяльність дітей та підлітків з порушеннями інтелектуального розвитку;
- впровадження в практику новітніх технологій (вітчизняних і зарубіжних, в тому числі авторських), навчання, формування та розвитку особистості дітей з особливими потребами.

Пріоритетним напрямом роботи викладачів кафедри корекційної освіти Харківської гуманітарно-педагогічної академії є вдосконалення процесу підготовки конкурентоспроможних фахівців.

Таким чином, професорсько-викладацький склад академії за рівнем фахової та науково-методичної підготовки спроможний забезпечити навчально-виховний процес з підготовки магістра зі спеціальності 016 Спеціальна освіта.

5.2. Відомості про бібліотечний фонд

Освітня програма вищої освіти забезпечується навчально-методичною документацією і матеріалами з усіх навчальних курсів, дисциплін (модулів).

Позааудиторна робота супроводжується методичним забезпеченням та обґрунтуванням часу, що витрачається на її виконання.

Важлива роль у навчально-методичному забезпеченні навчального процесу належить бібліотеці. У розпорядженні студентів 3 бібліотеки з чотирма абонементами, 4 читальні зали на 175 посадкових місць, 5 книгосховищ. Бібліотеки академії нараховують понад 251 тисячу примірників, періодичні видання – 208 найменувань.

У середньому на студента припадає 81 книга. За 2015 рік фонд бібліотек поповнився на 1150 примірників друкованих видань, з яких – 569 за рахунок бюджетних коштів. Крім цього, безкоштовно література надходить з Міністерства освіти і науки України, Інституту модернізації і змісту освіти Міністерства освіти і науки України.

Студенти вільно користуються наявним фондом через абонементи і читальні зали бібліотек та кафедр академії.

Значну роль в інформаційному забезпеченні діяльності академії відіграє Інтернет і електронна пошта.

Для поліпшення практичної підготовки студентів у навчальному процесі використовується аудіо- і відеоапаратура, створено банк інформаційно-методичного забезпечення фахових дисциплін. Відеотека кафедр налічує значну кількість навчальних фільмів, додаткового матеріалу. До потреб викладачів і студентів академії - мультимедійне обладнання, що дозволяє використовувати освітньо-інформаційні технології в навчально-виховному процесі.

Забезпеченість студентів підручниками з усіх навчальних дисциплін є повною при нормі один примірник на три студенти.

Навчальний заклад підключений до мережі ІНТЕРНЕТ. Має розгалужену систему (120 точок), зона WI-FI охоплює територію читальної зали бібліотеки.

Академічна інформаційна система відповідає ресурсам внутрішнім і зовнішнім, баз даних та інформаційним системам згідно з освітніми та науковими інтересами.

5.3. Відомості про матеріально-технічну базу

Для реалізації освітньої програми академія має матеріально-технічну базу, що забезпечує проведення всіх видів дисциплінарної та міждисциплінарної підготовки, лабораторної, практичної та науково-дослідної роботи студентів, які передбачені навчальним планом ВНЗ і відповідають діючим санітарним, протипожежним правилам і нормам.

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради розташований у місті Харкові на території

Червонозаводського району, займає загальну площу 1,9316 га. Має два навчальні корпуси, загальна навчальна площа яких складає 22382,4 кв.м. та спортивна зона – 3000 кв.м. Таким чином, нині на одного студента припадає 10,23 кв.м. навчальної площі, що відповідає нормативам та вимогам Акредитаційної комісії Міністерства освіти і науки України.

Навчальний заклад має міцну навчально-матеріальну базу. Навчально-виховний процес забезпечують 194 навчальних приміщення, з них: 154 аудиторії для групових занять, 40 аудиторій для індивідуальних занять музикою, хоровий клас, конференц-зала, навчально-науковий центр. У розпорядженні студентів бібліотека з чотирма абонементами, 4 читальні зали, 5 книгосховищ. Бібліотека академії нараховує понад 251 тисячу примірників наукової, методичної, художньої літератури, має достатню кількість періодичних фахових видань. Академія має 4 спортивних та 3 актових зали, 3 тренажерні та 3 зали для занять ритмікою і хореографією, 3 гімнастичні зали, 2 зали для занять з аеробіки, 4 спортмайданчики, 2 спортивно-оздоровчих комплекси з необхідним обладнанням, 3 медпункти. Навчальні заняття забезпечені необхідною кількістю інвентарю та спортивного обладнання.

В академії є всі необхідні умови для інформатизації навчального процесу: створено комп'ютерний центр з мережевим обладнанням і доступом до INTERNET, як у навчальних кабінетах, бібліотеках, так і гуртожитку. Студенти і викладачі користуються INTERNET безкоштовно.

Академія має 3 їдальні і 1 буфет, які знаходяться на балансі навчального закладу. Студенти стовідсотково забезпечені місцями для проживання гуртожитку, соціально-побутові умови відповідають усім санітарним нормам проживання у гуртожитку. На кожному поверсі є кімнати, де можна проводити самопідготовку, вечори, зустрічі, лекції тощо. Соціально-побутове забезпечення надає необхідні умови проживання мешканцям гуртожитку.

Академія має забезпеченість навчального процесу обладнанням, приладами, інструментами та матеріалами, відповідно до вимог робочих навчальних планів і програм навчальних дисциплін.

Для проведення занять зі студентами використовується сучасна навчально-матеріальна база: лекційні аудиторії з сучасним устаткуванням, комп'ютерні класи, спортивна база. Спортивний майданчик включає бігові доріжки на 60 м, 100 м, 500 м, 1000 м, ями для стрибків у висоту і довжину, зони для метання, майданчики для ігор з баскетболу, волейболу, футболу, гандболу. В навчальному корпусі сконструйовано 7 спортивних залів: зала спортивних ігор, 3 тренажерні зали, 3 гімнастичні зали, 2 зали ритміки та хореографії, де проводяться навчальні заняття з гімнастики, атлетизму, аеробіки, спортивних ігор та змагання з різних видів спорту. Навчальні заняття забезпечені необхідною кількістю інвентарю та спортивного обладнання.

Під час проходження всіх видів педагогічної практики академія використовує навчальні площі, матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення шкіл і дошкільних закладів міста, відповідно до договорів про співпрацю.

Отже, матеріально-технічне забезпечення навчального процесу відповідає вимогам навчальних планів і програм підготовки фахівців із зазначеної спеціальності.

6. НОРМАТИВНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ОСВОЄННЯ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ ОП

У відповідності до закону України «Про вищу освіту» оцінка якості засвоєння студентами освітніх програм передбачає поточний контроль успішності, проміжну і державну підсумкову атестацію студентів.

Конкретні форми та процедура поточного контролю і проміжної атестації знань регламентується Положенням про проведення поточного контролю успішності та проміжної атестації студентів КЗ «ХГПА» ХОР.

Атестація студентів на відповідність їх персональних досягнень поетапним вимогам ОП за напрямом 01 Освіта/Педагогіка зі спеціальності 016 «Спеціальна освіта» створено фонд оцінних засобів для проведення поточного контролю

успішності та проміжної атестації, що вміщує: контрольні запитання та типові завдання для практичних занять, лабораторних і контрольних робіт, колоквиумів, заліків та іспитів; тести і комп'ютерні тестувальні програми; приблизну тематику курсових робіт/ проектів, рефератів тощо, а також інші форми контролю, що дозволяють оцінити ступінь сформованості компетенцій студентів.

Основними принципами і підходами до контролю знань студентів визначено:

- проведення різноманітних видів контролю протягом семестру: поточного, модульного і підсумкового;

- гласність у проведенні підсумків міжсесійного контролю знань в академічних групах і на потоках студентів.

Система контролю спрямована на: тематичний аналіз результатів навчання; перевірку якості викладання.

Державна підсумкова атестація складається з державного підсумкового іспиту та захисту випускної кваліфікаційної роботи (магістерська дисертація).

Вимоги до змісту, обсягу і структурі магістерської дисертації регламентуються Положенням про випускну кваліфікаційну роботу випускників КЗ «ХГПА» ХОР, вимоги до державного підсумкового іспиту визначаються Положенням про підсумкову державну атестацію випускників.

Підсумкова атестація випускника є обов'язковою і здійснюється після засвоєння основної освітньої програми в повному обсязі.

Державна атестація здійснюється державною екзаменаційною комісією після завершення навчання і повного виконання навчального плану вищого навчального закладу. Державна атестація проводиться у формі захисту магістерської дисертації.

Магістерська дисертація – це кваліфікаційна наукова робота навчально-дослідного характеру.

Мета виконання роботи – обрати тему наукового дослідження, оцінити її актуальність, розробити задачі, методи та організацію дослідження, зробити теоретичні та практичні висновки.

Завдання: вміти визначити та обґрунтувати тему та задачі магістерської роботи; скласти літературний огляд на основі аналізу літературних джерел та нормативних документів; дібрати методи дослідження; визначити організацію дослідження та добір досліджуваних; провести статистичну обробку цифрового матеріалу; обґрунтувати отримані дані та зробити висновки.

Магістр мусить знати: як вибрати та обґрунтувати тему дослідження; як проаналізувати літературні джерела та нормативні документи; як дібрати методи дослідження, залежно від завдань роботи; як організувати експериментальну частину дослідження; як провести статистичну обробку результатів дослідження; як узагальнити отримані дані та зробити висновки.

Магістр мусить вміти: обґрунтувати тему дослідження; скласти літературний огляд; практично використати обрані методи дослідження; провести статистичну обробку результатів; зробити висновки.

На державну атестацію студента виносяться блоки змістовних модулів— ПН.08, ПН.09, ПН.10, ПН.11, ПП.12, ПП.13, ПП.14, ПП.15, ПП.16.

7. ІНШІ НОРМАТИВНО-МЕТОДИЧНІ ДОКУМЕНТИ ТА МАТЕРІАЛИ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ЯКІСТЬ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

В Академії відповідно до вимог стандартів якості сформована і періодично переглядається політика в галузі якості, що гарантує якість надаваних освітніх послуг і науково-дослідних розробок.

Для забезпечення якості підготовки студентів передбачено:

- вдосконалення основної освітньої програми за напрямом підготовки 01 Освіта/Педагогіка з спеціальністю 016 Спеціальна освіта, що включає моніторинг і оновлення освітньої програми в міру необхідності,
- забезпечення компетентності викладацького складу, в тому числі за рахунок регулярного підвищення кваліфікації викладачів у різних формах;
- участь студентів і викладачів у професійно орієнтованих науково-практичних конференціях та конкурсах;

- Систематичне оцінювання якості підготовки студентів за напрямом підготовки 01 Освіта/Педагогіка з спеціальністю 016 Спеціальна освіта;

- Проведення моніторингу задоволеності студентів якістю освітнього процесу у ВНЗ;

- самообстеження за узгодженими критеріями для оцінки діяльності (стратегії);

- отримання зовнішньої оцінки якості реалізації ОП (обліку та аналізу думок роботодавців, випускників вузу та інших суб'єктів освітнього процесу).

Нормативно-методичні документи, що забезпечують якість підготовки студентів за галуззю знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 016 Спеціальна освіта:

- Положення про організацію освітнього процесу.

- Положення про підсумкову державну атестацію випускників.

- Положення про методичну роботу.

- Положення про науково-дослідну роботу.

- Положення про магістратуру.

- Положення про самостійну роботу студента.

8. РЕГЛАМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЇ ПЕРІОДИЧНЕ ОНОВЛЕННЯ ОП ВО ЗАГАЛОМ І СКЛАДОВОЇ ЇЇ ДОКУМЕНТІВ

Зміни та доповнення, що вносяться до структури, утримання і компоненти ОП розглядаються на Науково-методичній раді Академії за поданням вченої ради Академії, затверджуються ректором академії після схвалення Вченою радою.

ПРАВОВІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Навчальна дисципліна «Правові основи діяльності вищої школи» належить до нормативної частини відповідно до навчального плану підготовки фахівців спеціальної освіти.

Мета курсу – формування у майбутніх викладачів вищої школи ґрунтовних правових знань і умінь з питань організації навчально-виховного процесу, методичної роботи та наукової діяльності у вищій школі, їх застосування на практиці.

Завдання курсу є вивчення базових положень необхідних у їх повсякденній діяльності, розширити, систематизувати правові знання студентів, отримання ними у ВНЗ в процесі викладання цих дисциплін і самостійної роботи з питань нормативно-правових основ вищої освіти, які необхідні науково-педагогічному працівнику.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати*: зміст основних документів, які визначають діяльність ВНЗ; традиційні і новітні підходи до організації та ведення навчально-виховного процесу у ВНЗ; основні форми організації навчально-виховного процесу у ВНЗ, його зміст, організація, планування і проведення; основи організації і ведення методичної роботи та наукової діяльності у ВНЗ і на кафедрі; організація планування і обліку навчальної, методичної, наукової та інших видів діяльності науково-педагогічних працівників у ВНЗ, норми часу на їх виконання.

Уміти: реалізовувати у своїй педагогічній діяльності вимоги керівних документів з організації навчально-виховного процесу у ВНЗ; використовувати прогресивні підходи до організації навчального процесу при викладанні своєї дисципліни; планувати свій робочий час, розробляти індивідуальний план роботи науково-педагогічного працівника на навчальний рік.

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ

Цілі засвоєння дисципліни. Цілями освоєння дисципліни «Філософія освіти» є сприяння становленню професійної компетентності магістра в галузі освіти через формування такого цілісного уявлення про філософію та історію освіти, яке через різноманіття запропонованих у цій сфері соціокультурного досвіду освітніх практик і дискурсів єдино дозволяє сформувати гуманістично і евристично орієнтовану самосвідомість майбутнього педагога в умовах правового та демократичного суспільства. Досягненню зазначених цілей сприяє структура і логіка даного курсу, що припускає історико-генетичний і імерсивні підходи до подачі і викладу і засвоєнню учнями навчального матеріалу. Виховними цілями освоєння даної дисципліни є формування потреби в самоосвіті в галузі філософії та історії освіти, а також культивування потреби самостійного судження.

Місце дисципліни в структурі ООП ВПО Дисципліна «Філософія освіти» належить до базової частини (загальнопрофесійної) частини професійного циклу Б.3 ООП магістра. Осмислення і подальше застосування систематичної педагогіки неможливо без досягнення попередніх культурно-історичних освітніх парадигм з їх евристичним потенціалом, без уявлення про різноманіття форм освітнього дискурсу, без знання ключових персоналій, які відіграли свою роль у становленні та розвитку сучасної освіти та педагогічної науки зокрема. У результаті освоєння попередніх дисциплін, а саме «Філософії» і «Історії», студент для освоєння дисципліни «Філософія освіти» повинен: *знати:*

- основні розділи та напрямки філософії, методи і прийоми філософського аналізу проблем;
- основні закономірності історичного процесу, етапи історичного розвитку України в історії людства і в сучасному світі;

вміти:

- самостійно аналізувати філософську, соціально-політичну та наукову літературу;

- володіти навичками писемного аргументованого викладу власної точки зору;

- навичками публічної промови, аргументації, ведення дискусії і полеміки, практичного аналізу логіки різних видів міркувань; навичками критичного сприйняття інформації.

Для вивчення цієї навчальної дисципліни необхідні такі знання, вміння та навички, сформовані попередніми дисциплінами:

З курсу «Філософії»: *Знання*: методологічні основи наукового пізнання. *Уміння*: розуміти принципи організації наукового дослідження, способи досягнення та побудови наукового знання. *Навички*: володіти моральними нормами і основами моральної поведінки.

З курсу «Історія»: *Знання*: закони історичного та суспільного розвитку. *Уміння*: аналізувати закономірності і логіку історичного процесу. *Навички*: володіти історичним методом і застосовувати його до оцінки та аналізу соціокультурних явищ.

Перелік подальших навчальних дисциплін, для яких необхідні знання, уміння і навички, сформовані даною навчальною дисципліною: Загальна і професійна педагогіка; Методика виховної роботи; Педагогічні технології. компетенції студента, сформовані в результаті засвоєння дисципліни По закінченні вивчення курсу студент повинен:

Знати: роль і значення національних і культурно-історичних факторів в освіті та вихованні;

усвідомлювати культурні цінності, розуміти роль культури в життєдіяльності людини (ОК-1);

основні культурно-історичні освітні парадигми і системи в їх становленні та розвитку;

генезис і основні етапи розвитку педагогічної науки; провідні напрямки філософії освіти як самостійної наукової дисципліни

Вміти: використовувати концепції та моделі освітніх систем в світовій та вітчизняній практиці (ПК-10)

Володіти / бути в змозі продемонструвати: досвідом аналізу та експлікації соціокультурних та філософських підстав провідних освітніх парадигм і систем минулого; способами освоєння і передачі культурного досвіду.

ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

Мета і завдання навчальної дисципліни: сформувати у студентів здатності творчо мислити, вирішувати складні проблеми інноваційного характеру й приймати продуктивні рішення у сфері цивільного захисту, з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності випускників.

Предмет навчальної дисципліни: способи захисту людей та матеріальних цінностей в умовах надзвичайних ситуацій в умовах мирного та воєнного часу.

Основний зміст дисципліни: моніторинг і сценарний аналіз виникнення і розвитку надзвичайних ситуацій, планування з питань цивільного захисту, методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж і противибуховий і протипожежний захист об'єктів господарювання, прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження, оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків надзвичайних ситуацій, забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту, спеціальна функція у сфері цивільного захисту.

У результаті засвоєння дисципліни студенти мусять:

Знати: про організацію цивільної оборони в сучасних умовах; основні положення міжнародного права з питань захисту людей; закон і положення про цивільну оборону України; про організацію цивільної оборони на об'єктах господарської діяльності; принципи захисту населення і територій у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій.

Уміти: визначати різні види надзвичайних ситуацій; застосовувати засоби індивідуального захисту і діяти у надзвичайних ситуаціях; організовувати

проведення рятування та інших невідкладних дій в районах лиха та осередках ураження; надавати першу медичну допомогу.

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Мета і завдання навчальної дисципліни: підготовка студентів до використання у навчально-виховній діяльності загальноосвітніх шкіл, шкіл-інтернатів новітніх інформаційних технологій на основі застосування автоматизованих комплексів і систем для інформування, навчання, виховання та створення інформаційного корекційно-розвивального середовища в спеціальних закладах освіти.

Предмет навчальної дисципліни: інформатизація системи освіти як одна з ланок загального процесу розвитку суспільства, підвищення ефективності навчання завдяки розширенню обсягів інформації та вдосконалення методів її застосування, особливості використання НІТ в особистій професійній діяльності педагога та навчально-виховному процесі.

Основний зміст дисципліни: Предмет, завдання та методологічні основи курсу. Засоби інформатизації в корекційній педагогіці та їх можливості. Апаратна складова комп'ютера. Історія розвитку ЕОМ та ПЕОМ. Файли. Файлова система. Інформація, її види, характеристика. Системне програмне забезпечення. Прикладне програмне забезпечення. Дистанційна освіта. Комп'ютерна мережа та інтернет. Звукові та екранно-звукові засоби навчання. Створення та використання мультимедійних презентацій та ПЗ спеціального призначення у навчальному процесі спеціальних закладів для дітей із порушеннями розвитку .

Наприкінці опанування курсу студент мусить:

Знати: історію розвитку інформатики; сучасний стан і напрямки розвитку комп'ютерної техніки та спеціальних програмних засобів корекційної освіти; основи сучасних інформаційних технологій; основи створення інформаційних систем.

Уміти: користуватися програмним інструментарієм інформаційної технології для: роботи з документами і текстами; роботи з даними, наведеними у табличній формі; роботи з базами даних здійснення діагностичної, корекційної-розвивальної, реабілітаційної, роботи з особами, які мають порушення психофізичного розвитку .

ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ

Мета і завдання навчальної дисципліни: сформувати у студентів систему знань про організацію, зміст, принципи та методи управління системою національної освіти різних рівнів та ознайомити їх про основи охорони праці в галузі корекційної освіти; ознайомити майбутніх учителів початкових класів із системою загальних принципів побудови освіти в Україні.

Предмет навчальної дисципліни: школознавство як галузь педагогічної науки, що має своєю метою дослідження змісту і методів управління шкільною справою, розкриття особливостей системи керівництва школою, організації її роботи; *охорона праці* робітників (працівників) з інвалідністю як галузь корекційно-реабілітаційної науки та практики.

У результаті засвоєння дисципліни студенти мусять:

Знати: Основні поняття та принципи управління освітою, функції та структуру системи освіти в Україні, принципи керівництва навчально-виховною роботою школи, особливості внутрішкільного контролю, основні форми методичної роботи в школі, основні поняття передового педагогічного досвіду.

Уміти: планувати внутрішкільну роботу (перспективне планування, річне планування, поточне планування); застосовувати різні види та методи внутрішкільного контролю; застосовувати різні види та методи поширення передового педагогічного досвіду та наукової організації педагогічної праці;

застосовувати нормативно-правові документи діяльності закладів освіти у поточній роботі.

МЕТОДОЛОГІЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета дисципліни: Формування системи знань, умінь і навичок, пов'язаних з особливостями проведення педагогічних досліджень і використання їх результатів у практиці корекційного педагога як бази для розвитку універсальних компетенцій та основи для розвитку професійних компетенцій.

Завдання дисципліни:

У сфері теорії-освоєння методолого-теоретичних основ психолого-педагогічних досліджень

- розвиток здібностей для проведення методологічного аналізу досягнень гуманітарних наук;

у сфері застосування теоретичних знань

-формування теоретичних навичок розробки програми психолого-педагогічних досліджень

- формування навичок роботи з джерелами наукового дослідження

у сфері формування практичних навичок

-планування й організація дослідно-експериментальної роботи, обробки результатів та їх оформлення;

- апробація матеріалів психолого-педагогічних досліджень;

- забезпечення умов для активізації пізнавальної діяльності студентів і формування у них досвіду дослідницької діяльності в ході вирішення прикладних завдань, специфічних для діяльності корекційного педагога;

- Стимулювання самостійної діяльності з освоєння змісту дисципліни і формування необхідних компетенцій.

Місце дисципліни в структурі ООП:

Дисципліна «Методологія і методика психолого-педагогічних досліджень» входить до обов'язкової частини загального циклу дисциплін. У навчальному

курсі розглядаються теоретичні та практичні питання дослідно-пошукової та експериментальної роботи в школі та інших освітніх установах, починаючи від визначення проблематики, вибору теми, уточнення вихідних фактів і теоретичних положень до апробації та літературного оформлення роботи. Курс допоможе дізнатися студентам про прийоми висунення гіпотези, процес виникнення ідеї і задуму психолого-педагогічного дослідження, охарактеризувати основні методи і методики пошукової роботи, а також способи апробації та інтерпретації результатів дослідження, умови розвитку творчості та дослідницьких умінь педагогів початкових класів та вихователя дитячого садка.

Для засвоєння дисципліни студенти використовують знання, вміння, навички, сформовані в ході вивчення таких дисциплін: «Педагогіка», «Психологія» тощо.

Засвоєння цієї дисципліни є необхідною основою для подальшого проходження педагогічної практики, підготовки курсових проектів і випускних кваліфікаційних робіт.

Вимоги до результатів засвоєння дисципліни:

Процес вивчення дисципліни спрямовано на формування таких професійних компетенцій: здатність нести відповідальність за результати професійної діяльності; способи до підготовки та редагування текстів професійного та соціально значущого змісту; способи застосовувати сучасні методи діагностування досягнень дітей з відхиленнями у розвитку, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації; способи оцінювати особистісні досягнення дитини і розробляти індивідуальну траєкторію її розвитку; готовність визначати перспективні напрями розвитку педагогічної діяльності та прогнозувати її результати.

У результаті вивчення дисципліни студент мусить *знати*: методологію педагогічних досліджень проблем освіти; способи психологічного та педагогічного вивчення учнів; роль науки і психолого-педагогічних

досліджень у розвитку суспільства і сфери освіти; основи організації дослідно-експериментальної та дослідницької роботи у сфері освіти.

вміти: використовувати методи психологічної та педагогічної діагностики для вирішення професійних завдань; проектувати навчально-виховний процес з використанням сучасних технологій, що відповідатимуть загальним і специфічним закономірностям та особливостям вікового розвитку особистості; коректно виражати, аргументовано обґрунтовувати положення предметної сфери знань; визначати та формулювати дослідницькі завдання; інтерпретувати результати дослідження, адаптувати інформацію для адресата;

володіти: способами здійснення психолого-педагогічної підтримки та супроводу; способами проектної й інноваційної діяльності в освіті; аналітичними та дослідницькими вміннями; формами та методами наукового пізнання, методами пошуку, обробки та використання наукової інформації; методами психолого-педагогічного дослідження, вміннями обробки та якісного аналізу експериментальних даних.

ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Мета навчальної дисципліни: дослідження закономірностей розвитку, виховання і навчання студентів і розробка на цій основі шляхів удосконалення процесу підготовки кваліфікованого спеціаліста.

Основний зміст дисципліни: Загальні основи педагогіки вищої школи; предмет і завдання педагогіки вищої школи; основи формування педагогічної системи ВНЗ: стандарти, характеристики, категорії, прогнозування, моделі; методологічне підґрунтя педагогіки вищої школи; методика і методи педагогічного дослідження; педагогічний процес у вищій школі; теорія і практика освіти; Болонський процес і освіта в Україні; дидактика вищої школи; поняття дидактики вищої школи; дидактичні системи та дидактичні технології у вищій школі; види і стилі навчання; зміст освіти у вищих навчальних закладах; закони та закономірності навчання; принципи навчання.

Предмет навчальної дисципліни: навчально-виховний процес та процес професійної підготовки спеціаліста, культурної еліти сучасного суспільства; вивчення закономірних зв'язків, які існують між розвитком, вихованням та навчанням у ВНЗ; розробка на цій основі методологічних, теоретичних і методичних проблем становлення сучасного висококваліфікованого спеціаліста у будь-якій галузі матеріального чи духовного виробництва.

У результаті засвоєння навчальної дисципліни студенти мусять знати: сучасні філософські засади педагогічної діяльності; методи науково-педагогічних досліджень у вищій школі; сутність, структуру та особливості процесу навчання у вищій школі; сучасні моделі, організаційно-методичні форми навчання студентів; базові цінності орієнтації педагога;

Уміти: визначати, планувати структуру змісту навчального заняття; самостійно проводити лекційні, семінарсько-практичні заняття; організовувати спілкування зі студентами; застосовувати методи науково-педагогічного дослідження.

Мета і завдання навчальної дисципліни: оволодіти знаннями в галузі теорії та практики психології вищої школи, набути психологічні компетенції для результативної педагогічної діяльності у вищому навчальному закладі; опанувати знаннями про психологічні особливості професійного становлення особистості студента та викладача у вищій школі.

Основний зміст дисципліни: психологія вищої школи, її предмет, завдання та методи; загальна психологічна характеристика студентського віку; професійне становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою; психологія студентської групи; психологічні засади управління навчальним процесом у вищій школі; психологічний аналіз учіння студентів; психологія педагогічної взаємодії викладача зі студентами; психологія особистості та діяльності викладача вищої школи.

Предмет навчальної дисципліни: особистість викладача та студента в їхній розвивальній педагогічній взаємодії.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти мусять *знати*: історію становлення психології вищої школи, її дослідників, основні категорії та міждисциплінарні зв'язки психології вищої школи; психологічні особливості учіння студентів; етапи розвитку студентської групи та психологічні особливості формування студентського колективу; психологічні основи науково-педагогічної діяльності викладачів; особливості становлення особистості майбутнього викладача.

Уміти: використовувати в навчальному процесі знання фундаментальних основ та сучасних досліджень з психології вищої школи; проводити психологічний аналіз педагогічних явищ і процесів; на основі психологічних знань і, враховуючи індивідуально-психологічні особливості студентів, обирати найбільш оптимальні способи взаємодії у навчально-виховному процесі; забезпечувати стимулювання навчальної діяльності студентів; порівнювати й узагальнювати психологічні явища, що породжуються умовами навчально-виховного процесу.

ПРАКТИКУМ-ТРЕНІНГ З АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ

Місце дисципліни в структурі ОП

Дисципліна «Практикум-тренінг з активних методів навчання» належить до обов'язкових дисциплін. Глибоке засвоєння матеріалу забезпечується поєднанням аудиторних занять і самостійної роботи студентів з літературою та нормативними документами. Основним видом навчальних занять є практичні заняття, що проводяться у вигляді диспутів, круглих столів тощо.

Попередніми дисциплінами, на яких безпосередньо базується дисципліна «Практикум-тренінг з активних методів навчання» є педагогіка та ін.

Мета і завдання дисципліни: формування компетенцій, необхідних для ефективного управління навчальним процесом у вищих навчальних закладах.

Основними завданнями дисципліни є: ознайомлення з основами розробки креативних рішень; вивчення сутності креативного мислення; набуття знань, пов'язаних з активізацією творчого мислення.

Формування у студентів *навичок* самостійного мислення у сфері прийняття ефективних рішень в малих групах; формування у студентів навичок інтерактивної взаємодії з викладачем та однокурсниками; засвоєння професійної термінології, формування навичок її використання в усному та писемному мовленні.

Процес вивчення дисципліни «Практикум-тренінг з активних методів навчання» спрямовано на формування таких компетенцій: здатність до критичного аналізу й оцінки сучасних наукових досягнень, генерування нових ідей при вирішенні дослідницьких і практичних завдань, у тому числі в міждисциплінарних галузях; здатність планувати і вирішувати завдання власного професійного та особистісного розвитку; здатність розробляти креативні рішення.

МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ (СПЕЦІАЛЬНА)

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни: засвоєння студентами наукових знань в області спеціальної методики навчання в спеціальній школі, оволодіння теоретичними і емпіричними методами педагогічного дослідження, оволодіння практичними навичками організації та проведення навчальної роботи з мови та читання, математики, географії, історії, природознавства, розвиток пізнавальної потреби.

Завдання дисципліни:

- засвоєння студентами знань про теоретичні основи викладання дисциплін в спеціальній (корекційної) школі V виду;
- знайомство з завданнями, змістом і формами організації навчальної роботи з різних дисциплін;

- формування у студентів спеціальних умінь планування, проведення уроків, індивідуальних занять, позакласних заходів в спеціальній школі.

2. Місце дисципліни в структурі ОПП.

Дисципліна відноситься до професійного циклу дисциплін, варіативна частина.

Для освоєння дисципліни «Методики навчання (спеціальна)» навчаються використовують знання, вміння, способи діяльності та установки, сформовані в ході вивчення курсів професійного циклу: «Логопедія», «Логопсихологія», «Методика розвитку мови (дошкільна)».

Освоєння даної дисципліни є необхідною основою для подальшого вивчення дисциплін і курсів «Проблема мовної готовності дітей до навчання в школі», «Практикум з української мови», «Вікова фонетика», проходження педагогічної практики.

3. Вимоги до результатів освоєння дисципліни

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування наступних компетенцій:

Професійні компетенції:

- здатності усвідомлювати соціальну значущість своєї майбутньої професії, мати мотивацію до виконання професійної діяльності, здатність до емпатії, коректному і адекватному сприйняттю осіб;

Професійні компетенції в області корекційно-педагогічної діяльності:

- здатності до раціонального вибору і реалізації корекційно-освітніх програм на основі особистісно-орієнтованого і індивідуально-диференційованого підходів до осіб з розумовою відсталістю;
- готовності до організації корекційно-розвивального середовища, її методичного забезпечення і проведення корекційно-компенсаторної роботи в сферах освіти, охорони здоров'я та соціального захисту з метою успішної соціалізації осіб з розумовою відсталістю;

- здатності до здійснення корекційно-педагогічної діяльності в умовах як спеціальних (корекційних), так і загальноосвітніх установ з метою реалізації інтеграційних моделей освіти;

Професійні компетенції в області діагностично-консультативної діяльності:

- здатності здійснювати динамічне спостереження за ходом корекційно-розвивального впливу з метою оцінки його ефективності;
- готовності до надання консультативної допомоги особам з розумовою відсталістю, їх родичам і педагогам з проблем навчання, розвитку, сімейного виховання, життєвого і професійного самовизначення.

Професійні компетенції в області дослідницької діяльності:

- здатність до планування, організації і вдосконалення власної корекційно-педагогічної діяльності;
- готовності до використання знань в області сучасної української літературної мови у професійній діяльності, до лінгвістичного.

Спеціальні компетенції:

- здатності до розвитку деонтологічних значущих якостей вчителя-логопеда і його професійного спілкування;
- здатності володіти спеціальними методиками розвитку мови, викладання української мови та літератури в спеціальних освітніх установах.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен:

знати:

- типові і індивідуальні прояви порушень мовного розвитку в учнів молодших класів спеціальної школи;
- теорію і методику розробки, аналізу та апробації моделей уроків та індивідуальних занять в спеціальній (корекційної) школі V виду;

зміст навчальних дисциплін, що відносяться до циклу «Методики навчання (спеціальна)».

вміти:

- використовувати знання в області спеціальної методики викладання російської мови при проведенні навчальної і позанавчальної роботи дисципліни в спеціальній (корекційної) школі V виду.

володіти:

- навичками складання психолого-педагогічної характеристики і визначення мовного профілю класу;

- навичками перспективного та поточного планування навчальної та корекційної роботи;

- навичками розробки планів-конспектів індивідуальних занять та уроків з різних дисциплін;

- навичками проведення аналізу конспектів уроків та індивідуальних занять.

ПРАКТИКУМ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОСІБ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМ ПОРУШЕННЯМ

Місце дисципліни в структурі ООП:

Дисципліна «Практикум формування комунікативної діяльності осіб з інтелектуальним порушенням» входить до професійного циклу частини.

Попередніми курсами, на яких безпосередньо базується дисципліна є «Введення в професію».

Контроль знань студентів проводиться у формах поточної і проміжної атестацій.

Підсумковий контроль знань проводиться у формі заліку.

Цілі засвоєння дисципліни: створення у студента цілісного уявлення про проблему комунікативної компетентності у дітей з інтелектуальними порушеннями, підвищення обізнаності студентів з психологічними особливостями міжособистісного спілкування у дітей з інтелектуальними порушеннями, вдосконалення здатності розуміння й вивчення особистості

дитини по спілкуванню, розвиток умінь і навичок у слуханні інших людей в процесі бесіди, в встановлення і розвиток психологічного контакту.

Також вивчення даної дисципліни сприяє самоосвіті та саморозвитку студентів.

У результаті засвоєння дисципліни студенти мусять володіти:

- здатністю працювати в колективі, толерантно сприймаючи соціальні, етнічні, конфесійні та культурні відмінності;

- здатністю до психологічної діагностики, прогнозування змін і динаміки рівня розвитку пізнавальної і мотиваційно-вольової сфери, самосвідомості, психомоторики, здібностей, характеру, темпераменту, функціональних станів, особистісних рис і акцентуацій в нормі і при психічних відхиленнях з метою гармонізації психічного функціонування людини;

- здатністю до проектування, реалізації та оцінки навчально-виховного процесу, освітнього середовища при підготовці психологічних кадрів з урахуванням сучасних активних та інтерактивних методів навчання та інноваційних технологій;

- здатністю до реалізації психологічних технологій, орієнтованих на особистісне зростання співробітників організації та охорону їхнього здоров'я.

У результаті засвоєння дисципліни студенти мусять:

Знати: фактори, що впливають на сприйняття особистості іншого; особливості психологічного тренінгу як методу практичної діяльності; можливості та обмеження використання комунікативного тренінгу, інтерактивних методів, психологічних технологій для особистісного зростання учасників групи.

Вміти: організувати тренінгову групу і працювати з цією групою.

Володіти навичками: використання технік встановлення довірчого контакту та діалогу, переконання та підтримки людей; застосування інтерактивних методів, психологічних технологій, орієнтованих на особистісне зростання.

ЛОГОПЕДИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ РОБОТИ З КОМПЛЕКСНИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Цілі і завдання дисципліни: формування системи наукових уявлень, загальнотеоретичних знань і практичних навичок у сфері психолого-педагогічного супроводу дітей зі складною структурою дефекту, професійно-особистісної готовності до реалізації психолого-педагогічного супроводу в умовах різних структур і на різних рівнях системи спеціальної та інклюзивної освіти.

Завдання:

- формування професійного світогляду і наукових уявлень про систему комплексної допомоги дітям зі складною структурою дефекту;

- ознайомлення з системою державної допомоги дітям зі складною структурою дефекту, основними тенденціями, напрямками, організаційними формами і методами комплексного психолого-педагогічного супроводу;

- оволодіння міждисциплінарним підходом у виборі корекційних технологій відповідно до потреб і можливостей дітей зі складною структурою порушення;

- формування практичних навичок психодіагностичної, психокорекційної та консультативної роботи, спрямованої на корекцію наявних порушень у дітей зі складною структурою порушення, з опорою на збереженій можливості дитини зі складними порушеннями, в умовах спеціальної та інклюзивної освіти.

- формування особистісної та мотиваційної готовності до здійснення психолого-педагогічного супроводу дітей зі складними порушеннями;

- формування навичок ведення науково-дослідної та науково-методичної діяльності щодо організації комплексної допомоги дітям зі складними порушеннями.

Вимоги до результатів освоєння дисципліни:

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування наступних компетенцій:

- Здатності створювати інноваційні, у тому числі інформаційні, технології з метою оптимізації корекційно-освітнього процесу;

- Здатності здійснювати взаємодію з працівниками органів управління освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення та представниками громадських організацій з проблем освіти осіб з обмеженими можливостями;

- Готовності до здійснення комплексного психолого-педагогічного вивчення з метою виявлення особливостей психофізичного розвитку людей, прогнозування ходу подальшого розвитку неповносправних осіб та організації їхнього медико-психолого-педагогічного супроводу;

- Здатності здійснювати консультування осіб з проблемами в розвитку, членів їх сімей, родичів і зацікавлених дорослих, педагогів, у тому числі освітніх установ, що здійснюють інклюзивне навчання, з питань організації та реалізації індивідуальних освітніх та реабілітаційних програм;

- Готовності до використання актуальних науково обґрунтованих педагогічних технологій.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен:

знати:

- онтогенез пізнавальної, мовленнєвої та рухової діяльності дітей зі складною структурою порушення;

- критерії оцінки різних ліній розвитку дітей зі складними порушеннями і визначення первинних і вторинних відхилень;

- особливості надання медико-психолого-педагогічної допомоги дітям зі складною структурою порушення;

- принципи, завдання і методи спеціальної педагогіки та спеціальної психології, необхідні для організації допомоги дітям раннього віку зі складними порушеннями;

- основні підходи до здійснення консультування членів сімей дітей перших років життя з відхиленнями у розвитку, формування основних психолого-педагогічних компетенцій у батьків з питань нормативного та дизонтогенетичного розвитку в дитячому віці, особливостей і можливостей

навчання і виховання дітей зі складною структурою порушення в умовах освітніх організацій і медичних установ, а також в умовах сім'ї;

- досягнення вітчизняної та зарубіжної науки за системою комплексної допомоги дітям зі складною структурою порушення.

вміти:

- визначати стан основних ліній розвитку дітей перших років життя з складною структурою порушення (соціального, пізнавального, мовленнєвого, рухового) і виявляти первинні та вторинні відхилення в розвитку, проводячи їх кількісну та якісну оцінку;

- визначати основні напрями допомоги дитині перших років життя зі складними порушеннями та їхніх родин;

- організувати інтерактивне корекційно-розвиваюче середовище, що відповідає освітнім потребам дітей зазначеної категорії;

- розробляти варіативні педагогічні маршрути для дитини перших років життя зі складною структурою порушення.

Реалізовувати, відповідно до програми, комплексну психолого-медико-педагогічну роботу з дитиною перших років життя зі складною структурою порушення і консультативну допомогу її родині в рамках надання ранньої комплексної допомоги на базі освітніх організацій, а також закладів охорони здоров'я та соціального захисту;

володіти:

- навичками збору анамнестичних даних дітей перших років життя з комплексними порушеннями розвитку;

- навичками психолого-педагогічної діагностики відхилень розвитку дітей зі складною структурою порушення;

- методами і прийомами корекційно-розвивального впливу, спрямованого на корекцію відхилень розвитку дітей раннього віку з комплексними порушеннями розвитку;

- методами і прийомами психолого-педагогічного та сімейного консультування батьків дітей перших років життя з комплексними порушеннями розвитку.

КОРЕКЦІЙНА РОБОТА ПРИ РАНЬОМУ ДИТЯЧОМУ АУТИЗМІ

Курс за вибором «Корекційна робота при ранньому дитячому аутизмі».

Цілі і завдання засвоєння дисципліни:

Мета: використовувати досвід вивчення особливостей аномального психічного розвитку дитини при дитячому аутизмі для реконструкції прихованих в нормі рівнів афективної регуляції поведінки і свідомості, що взаємодіють як система афективної організації свідомості та поведінки.

Завдання:

- формувати системні знання про афективну регуляцію поведінки та свідомості в контексті дитячого розвитку;

- використовувати досвід вивчення особливостей аномального психічного розвитку дитини при дитячому аутизмі для реконструкції прихованих в нормі рівнів афективної регуляції поведінки і свідомості, що взаємодіють як система афективної організації свідомості і поведінки;

- познайомити з існуючими клінічними, психолого-педагогічними і соціальними класифікаціями порушень емоційно-вольової сфери і поведінки;

- познайомити з основними проявами порушень емоційно-вольової сфери та поведінки у дітей різних вікових категорій;

- познайомити з організацією допомоги і системою психолого-педагогічних і медико-соціальних установ для дітей з порушеннями емоційно-вольової сфери і поведінки;

- розкрити принципи і методи психолого-педагогічної допомоги цим дітям;

- узагальнити і закріпити вміння магістрів спостерігати, вивчати й аналізувати особливості розвитку даної категорії дітей;

- підвищити соціально-комунікативну компетенцію студентів.

Місце дисципліни в структурі ОП:

Курс за вибором «Корекційна робота при ранньому дитячому аутизмі» належить до курсів за вибором варіативної частини циклу фахових дисциплін.

Вимоги до результатів освоєння дисципліни:

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування таких компетенцій:

- Здатності створювати інноваційні, у тому числі інформаційні, технології з метою оптимізації корекційно-освітнього процесу;

- Здатності моделювати і здійснювати психолого-педагогічний супровід процесів соціалізації і професійного самовизначення осіб з обмеженими можливостями, готувати їх до свідомого вибору професії;

- Здатності здійснювати взаємодію з працівниками органів управління освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення та представниками громадських організацій з проблем освіти осіб з обмеженими можливостями;

- Готовності до здійснення комплексного психолого-педагогічного вивчення з метою виявлення особливостей психофізичного розвитку людей, прогнозування ходу подальшого розвитку осіб з обмеженими можливостями та організації медико-психолого-педагогічного супроводу;

- Здатності здійснювати консультування осіб з проблемами в розвитку, членів їх сімей, родичів і зацікавлених дорослих, педагогів, у тому числі освітніх установ, що здійснюють інклюзивне навчання, з питань організації та реалізації індивідуальних освітніх та реабілітаційних програм;

- Здатності вивчати і систематизувати досягнення вітчизняних і зарубіжних досліджень у сфері спеціальної освіти та суміжних галузей знань.

У результаті вивчення дисципліни студент мусить:

знати: закономірності нормального й аномального розвитку; структуру і функції афективної сфери; сучасні підходи і методи психологічної допомоги дитині і її близьким; шляхи психологічної допомоги при відхиленнях від норми.

вміти: реконструювати на основі психологічного аналізу феномен дитячого аутизму, як варіант спотворення психічного розвитку; розглядати

афективну сферу людини як систему адаптивної організації свідомості і поведінки; визначати і діагностувати можливі загрози виникнення дисбалансу; обґрунтовувати вибір відповідного напрямку психологічної допомоги та профілактичної роботи; виконувати презентацію власної аналітичної та дослідницької роботи, брати участь в дискусіях.

володіти: навичками формулювання завдань діагностики, психопрофілактики та психологічної допомоги при порушенні афективного розвитку; навичками пошуку, вивчення та аналізу матеріалів наукових досліджень у сфері спеціальної педагогіки та психології.

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО НАВЧАННЯ ГРАМОТИ ДІТЕЙ З ПАТОЛОГІЄЮ МОВЛЕННЯ

Цілі засвоєння дисципліни

Метою засвоєння дисципліни «Формування готовності до навчання грамоти дітей з патологією мовлення» є поглиблення і узагальнення студентами теоретичних і методичних питань підготовки до навчання грамоти дошкільнят, які відвідують спеціальні групи дитячого садка для дітей із загальним недорозвиненням мовлення.

Місце дисципліни в структурі основної освітньої програми вищої професійної освіти

Для засвоєння дисципліни студенти використовують знання, вміння та навички, сформовані в ході вивчення дисципліни «Технологія обстеження». Засвоєння дисципліни є необхідною основою для проходження логопедичної практики, підготовки до підсумкової державної атестації. У результаті вивчення дисципліни формуються такі *компетенції*:

- Здатність до соціальної взаємодії, співпраці, розв'язання конфліктів у соціальній і професійній сферах, до толерантності, соціальної мобільності;
- Здатність до організації корекційно-розвивального середовища, його методичного забезпечення та проведення корекційно-компенсаторної роботи

в сферах освіти, охорони здоров'я та соціального захисту з метою успішної соціалізації осіб з обмеженими можливостями;

- Здатність до здійснення корекційно-педагогічної діяльності в умовах спеціальних (корекційних) і загальноосвітніх установ з метою реалізації інтегративних моделей освіти;

- Здатність до надання консультативної допомоги особам з обмеженими можливостями, їхнім родичам і педагогам з проблем навчання, розвитку, сімейного виховання, життєвого і професійного самовизначення;

- Знання етіопатогенетичних механізмів порушень мовлення, видів порушень мовлення, а також про структуру мовленнєвих порушень різного генезу;

- Знання клінічної та психолого-педагогічної характеристики осіб з порушеннями мовлення;

- Здатність проводити диференційну діагностику психофізичного розвитку;

- Здатність здійснювати диференційований вибір корекційних методик і проводити логопедичну роботу з особами, котрі мають порушення мовлення;

- Здатність проектувати індивідуальні корекційні програми для осіб з порушеннями мовлення;

- Здатність складати рекомендації з профілактики порушень мовлення у дітей та підлітків.

У результаті засвоєння дисципліни студент мусить:

знати: теоретичні основи мовленнєвих порушень; методи навчання грамоти дітей з мовленнєвими порушеннями; класифікацію мовленнєвих порушень; способи діагностики та корекції готовності до навчання грамоти дітей з порушеннями мовлення.

уміти: здійснювати експериментально-психологічне вивчення дітей з порушеннями мовлення; аналізувати літературу з предмету, результати експериментально-педагогічного обстеження дітей з мовленнєвими

порушеннями на готовність до навчання грамоти; користуватися спеціальними термінами.

володіти: навичками визначати і аналітично обґрунтовувати психолого-педагогічні умови ефективного формування готовності дітей до навчання грамоти; навичками розробки структурних і змістовних моделей корекційно-орієнтованого навчання, пов'язаного з підготовкою дошкільників з мовленнєвою патологією до засвоєння письма і читання.

демонструвати здатність і готовність: до соціальної взаємодії, співпраці та розв'язання конфліктів у соціальній і професійній сферах, до толерантності, соціальної мобільності; до організації корекційно-розвивального середовища, його методичного забезпечення, проведення корекційно-компенсаторної роботи у сферах освіти, охорони здоров'я та соціального захисту з метою успішної соціалізації осіб з обмеженими можливостями; до надання консультативної допомоги особам з обмеженими можливостями, їх родичам і педагогам з проблем навчання, розвитку, сімейного виховання, життєвого і професійного самовизначення.

ЛОГОПЕДИЧНА РОБОТА З ДІТЬМИ РАНЬОГО ВІКУ

Місце дисципліни в структурі ООП.

Дисципліна «Логопедична робота з дітьми раннього віку» належить до варіативної частини навчального плану.

Теоретичною базою курсу є знання й уміння, отримані після вивчення курсів лекцій з предметів: «Логопедія», «Невропатологія», «Спеціальна психологія», «Спеціальна педагогіка», «Психолого-педагогічна діагностика дітей з порушеннями мовлення».

Мета засвоєння дисципліни: сформувати у студентів усвідомлення стратегії ведення логопедичної роботи з дітьми, котрі мають тяжкі мовленнєві порушення.

У результаті засвоєння дисципліни у студентів формуються такі компетенції:

- здатність до раціонального вибору та реалізації корекційно-освітніх програм на основі особистісно-орієнтованого та індивідуально-диференційованого підходів до осіб із тяжкими порушеннями мовлення;
- здатність до здійснення корекційно-педагогічної діяльності в умовах спеціальних (корекційних) і загальноосвітніх установ з метою реалізації інтегративних моделей освіти;
- здатність здійснювати динамічне спостереження за ходом корекційно-розвивального впливу з метою оцінки його ефективності;
- здатність використовувати дані медичної документації в процесі організації та здійснення корекційно-педагогічної роботи з особами з тяжкими мовленнєвими порушеннями;

Студент, який успішно вивчив дисципліну «Логопедична робота з дітьми раннього віку», мусить знати:

- Анатомо-фізіологічні механізми мовлення;
- Загальні відомості про етіології, механізми мовленнєвих порушень;
- Етапи розвитку мовлення у дітей раннього та молодшого дошкільного віку;
- Принципи, основні напрямки організації та проведення логопедичної роботи з дітьми, котрі мають тяжкі порушення мовлення.

Вміти:

- Визначати структуру мовленнєвого порушення;
- проводити аналіз матеріалів обстеження мовлення дітей різного віку; складати висновок за результатами обстеження;
- Здійснювати мовленнєву діагностику;
- розробляти перспективне планування індивідуальної роботи з дитиною на основі аналізу структури порушення;
- Розробляти індивідуальні корекційно-розвивальні програми;
- Аналізувати моделі індивідуальних занять.

Дисципліна спрямована на вирішення таких *професійних завдань*:

- Формування соціально-орієнтованого підходу до майбутньої професійної діяльності;

- Базова теоретична і предметно-практична підготовка до виконання професійної діяльності;

- Оволодіння основами професійної діяльності.

Курс розраховано на лекційні та практичні заняття; окремі питання дисципліни виносяться для індивідуальної самостійної роботи.

ПРАКТИКУМ З ДІАГНОСТИКИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ПОРУШЕНЬ

Місце дисципліни в структурі освітньої програми:

Дисципліна «Практикум з діагностики інтелектуальних порушень» належить до дисциплін за вибором варіативної складової професійного циклу.

Для засвоєння дисципліни студенти використовують знання, вміння та навички, сформовані в ході вивчення дисциплін «Психолого-педагогічна діагностика», «Невропатологія», «Спеціальна психологія».

Мета вивчення дисципліни: формування у студентів цілісного уявлення про діагностику інтелектуального розвитку особистості.

Вимоги до результатів засвоєння дисципліни

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких компетенцій:

- Готовність до організації корекційно-розвивального середовища, його методичного забезпечення та проведення корекційно-компенсаторної роботи в сферах освіти, охорони здоров'я та соціального захисту з метою успішної соціалізації осіб з обмеженими можливостями;

- Здатність до аналізу результатів медико-психолого-педагогічного обстеження осіб з обмеженими можливостями на основі використання різних

(клініко-психолого-педагогічних) класифікацій порушень розвитку, у тому числі для здійснення диференціальної діагностики;

- Здатність здійснювати динамічне спостереження за ходом корекційно-розвивального впливу з метою оцінки його ефективності;

- Здатність використовувати дані медичної документації у процесі організації та здійснення корекційно-педагогічної роботи з неповносправними особами.

У результаті вивчення дисципліни студент мусить оволодіти *знаннями*:

1. про методологічні та теоретичні концепції, прийнятих в сучасній психіатричній науці, зокрема, в нейро-і патопсиходіагностиці;

2. про форми, прийоми, види, принципи нейро-і патопсихологічного дослідження людей з психічними розладами.

Студенти мусять оволодіти *уміннями та навичками*:

1. самостійно здобувати й аналізувати необхідну, наукову інформацію з бібліографічних джерел;

2. організовувати і здійснювати професійну тактику роботи з пацієнтами різних вікових груп;

3. розв'язувати проблемні питання діагностики порушення, побудови корекційно-розвивального процесу.

володіти:

1. сучасною психологічною, педагогічною та методичною термінологією у межах курсу;

2. навичками діагностики (констатації) та прогнозування розвитку дітей з психічними порушеннями.

РОЗВИТОК СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ І ЗА КОРДОНОМ

Цілі і завдання засвоєння дисципліни:

Мета: сформувати у студентів, які навчаються в магістратурі, уявлення про процес і закономірності розвитку спеціальної освіти за кордоном і в Україні,

підготувати їх до здійснення порівняльних досліджень, аналізу процесів і рушійних сил в спеціальній освіті в Україні і за кордоном, а також до творчого використання вітчизняного та зарубіжного досвіду спеціальної освіти в своїй дослідницькій і педагогічній діяльності.

Завдання дисципліни: ознайомити студентів із історією виникнення та сучасним розвитком спеціальної освіти за кордоном і в Україні; ознайомити з розвитком теоретичних основ вітчизняної та зарубіжної спеціальної освіти; ознайомити з різними періодизаціями розвитку спеціальної освіти в нашій країні та за її межами; розглянути спектр інноваційних напрямів у вітчизняній і зарубіжній спеціальній освіті, сформувати вміння критичного і творчого осмислення вітчизняного та зарубіжного досвіду спеціальної освіти.

Місце дисципліни в структурі ОП:

Дисципліна «Розвиток спеціальної освіти в Україні і за кордоном» належить до базової складової циклу професійних дисциплін.

Вимоги до результатів засвоєння дисципліни: Процес вивчення дисципліни спрямований на формування таких компетенцій:

- здатності створювати інноваційні, у тому числі інформаційні, технології з метою оптимізації корекційно-освітнього процесу;
- здатності вивчати і систематизувати досягнення вітчизняних і зарубіжних досліджень у сфері спеціальної освіти та суміжних галузей знань;
- здатності виявляти і використовувати можливості національного та іноземного культурного освітнього середовища для організації освітнього процесу;
- здатності до проектування нормативно-правового поля спеціальної освіти;
- готовності до організації та здійснення психолого-педагогічного супроводу дітей раннього віку з обмеженими можливостями, відповідно до теоретичних, методологічних і науково-методичних основ спеціальної психології та спеціальної педагогіки.

У результаті вивчення дисципліни студент мусить:

знати: історію, фази і чинники розвитку, сучасний стан спеціальної освіти в Україні, а також у провідних європейських країнах, США, Канаді, Японії та інших країнах; розвиток і сучасний стан теоретичних основ і освітньої практики зарубіжної спеціальної педагогіки; вітчизняну та закордонні періодизації розвитку спеціальної освіти; дослідження вітчизняних і зарубіжних спеціальних педагогів, спрямовані на розвиток і вдосконалення спеціальної освіти; інноваційні технології, методи в сучасній спеціальній освіті; актуальні проблеми зарубіжної та вітчизняної спеціальної освіти та способи їх розв'язання зарубіжними і вітчизняними фахівцями.

вміти: здійснювати аналіз проблем і процесів у спеціальній освіті в Україні і за кордоном; залучати інноваційні технології та методи, використовувані в спеціальній освіті, для їх розвитку в дослідницькій діяльності; творчо застосовувати в процесі професійної діяльності зарубіжні технології, методи, прийоми, що сприяють задоволенню особливих освітніх потреб учнів у спеціальних і інклюзивних навчальних закладах; працювати в інтернаціональній професійній команді фахівців, в умовах реалізації міжнародних освітніх проєктів; компетентно представляти закордонний досвід у сфері спеціальної освіти у вітчизняному професійному середовищі та навпаки; представляти інновації української спеціальної освіти в середовищі зарубіжних фахівців.

володіти: навичками самостійного пошуку і засвоєння професійно значущої педагогічної інформації для своєї дослідницької та педагогічної діяльності; навичками здійснення аналізу різних аспектів зарубіжної та вітчизняної освіти осіб з обмеженими можливостями в межах завдань науково-дослідної роботи магістра.

ІНОЗЕМНА МОВА***

1. Цілі і завдання засвоєння дисципліни:

Мета: формування і розвиток у студентів іншомовної компетенції у сфері освіти та педагогіки, необхідної для коректного вирішення комунікативних завдань у різних ситуаціях побутового та професійного спілкування, формування соціокультурної компетенції і поведінкових стереотипів, необхідних для успішної адаптації випускників на ринку праці; а також розвиток у студентів уміння самостійно здобувати знання для здійснення побутової та професійної комунікації англійською мовою.

Завдання дисципліни:

- коригування, уніфікація і закріплення умінь і навичок з усіх видів мовленнєвої діяльності іноземною мовою, отриманих на 1 ступені навчання вузівської підготовки;
- збагачення й активізація лексичного і термінологічного професійно-значущого словникового запасу;
- розвиток мовленнєвих перцептивних навичок в аудіюванні і читанні (вміння розуміти монологічні та діалогічні висловлювання з тем, пов'язаних із професійною спеціалізацією студентів, вміння виділяти головну і детальну інформацію з пропонованих текстів, уміння стисло конспектувати лекції та складати анотації науково-публіцистичних статей англійською мовою);
- вивчення і систематизація інформації англійською мовою, що представляють досягнення вітчизняних і зарубіжних досліджень у сфері спеціальної освіти та суміжних галузей знань.

Вимоги до результатів засвоєння дисципліни: процес вивчення дисципліни спрямований на формування таких компетенцій:

- Здатності удосконалювати і розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень, домагатися морального вдосконалення особистості;
- Здатності вільно використовувати українську та іноземну мови як засоби ділового спілкування;

- Здатності самостійно здобувати, за допомогою інформаційних технологій, і використовувати в практичній діяльності нові знання та вміння, у тому числі в нових галузях знань, безпосередньо не пов'язаних зі сферою діяльності, розширювати і поглиблювати свій науковий світогляд;

- Здатності демонструвати знання фундаментальних і прикладних дисциплін магістерської програми, усвідомлювати основні проблеми своєї предметної сфери, при розв'язанні яких виникає необхідність у складних завданнях вибору, що вимагають використання кількісних і якісних методів;

- Готовності до використання різних форм презентації результатів наукової діяльності;

- Готовності до здійснення координації діяльності працівників сфер освіти, охорони здоров'я та соціального захисту, організації взаємодії з батьками, соціальними партнерами (у тому числі з іноземними) під час розв'язання актуальних корекційно-педагогічних завдань;

- Здатності здійснювати взаємодію з працівниками органів управління освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення та представниками громадських організацій з проблем освіти осіб з обмеженими можливостями;

- Здатності здійснювати консультування осіб з проблемами в розвитку, членів їх сімей, родичів і зацікавлених дорослих, педагогів, у тому числі освітніх установ, що здійснюють інклюзивне навчання, з питань організації та реалізації індивідуальних освітніх і реабілітаційних програм;

- Здатності вивчати і систематизувати досягнення вітчизняних і зарубіжних досліджень у галузі спеціальної освіти та суміжних галузей знань;

- Готовності до аналізу та систематизації результатів досліджень, підготовці наукових звітів, публікацій, презентацій, використанню їх у професійній діяльності;

- Готовності до використання актуальних науково обґрунтованих педагогічних технологій;

- Здатності керувати науково-дослідною роботою студентів;

- Здатності керувати педагогічним колективом з метою визначення та реалізації стратегії корекційно-розвивального впливу;

- Готовності до вивчення та забезпечення специфічних соціально-культурних потреб особистості з особливими потребами в різні вікові періоди, проектування групових та індивідуальних програм супроводу в різних соціально-інституційних, міжетнічних, міжкультурних, міжконфесійних умовах.

У результаті вивчення дисципліни «Іноземна мова» студент мусить:

знати: про культуру і традиції англомовних країн; про правила мовного етикету в різних культурах; автентичну монологічну і діалогічну мову, що містить до 5% незнайомої лексики, значення якої має бути розкрито на основі вміння користуватися мовною логічною здогадкою; автентичну монологічну мову, пов'язану зі спеціальністю студентів.

вміти: читати і розуміти (зі словником) оригінальний англомовний текст професійної спрямованості; висловлювати свої думки в усній формі, як на повсякденні теми, так і на професійні теми; вести приватне листування англійською мовою; скласти повідомлення (доповідь, презентацію) з проблем, пов'язаних зі спеціальністю

володіти: навичками перекладу з англійської мови на українську наукових текстів за фахом; навичками перекладу з української мови на англійську науково-популярних текстів за фахом; професійною мовною комунікацією рідною та іноземною мовами.

ПРАКТИКА В СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Цілі педагогічної практики в групах для дітей з інтелектуальним недорозвиненням.

Професійна підготовка магістра для роботи з дітьми з інтелектуальним недорозвиненням передбачає проходження студентами- педагогічної практики в якості дефектолога дошкільних освітніх установ.

Мета педагогічної практики – формування у студентів цілісного уявлення про організацію та зміст професійної діяльності дефектолога в дошкільному закладі для дітей з інтелектуальним недорозвиненням.

Завдання педагогічної практики:

1. Ознайомлення студентів із правами та обов'язками дефектолога, цілями, завданнями, напрямками та видами його професійної діяльності в освітньому закладі для дітей з порушеннями у розвитку;

2. Ознайомлення студентів з особливостями змісту використовуваних методів діагностичної, корекційно-розвиваючої, профілактичної, консультаційної роботи дефектолога в спеціальному освітньому закладі, залежно від виду відхилення у розвитку;

3. Формування уявлень про специфіку психічного розвитку дітей з інтелектуальним недорозвиненням на основі активізації теоретичних знань, бесід з практикуючим дефектологом, власної діагностичної та корекційної роботи з дітьми;

4. Формування умінь проводити діагностику й аналіз психічного розвитку дітей з інтелектуальним недорозвиненням, оформлювати протоколи діагностичного обстеження, складати психолого-педагогічну характеристику та педагогічний висновок на дитину;

5. Формування умінь і навичок корекційної, консультативної та профілактичної роботи з педагогами, батьками і дітьми;

6. Формування навичок правильного оформлення документації (карти, протоколи педагогічно-психологічного обстеження, протоколи бесід, психологічні висновки, плани і конспекти фронтальних та індивідуальних корекційно-розвивальних занять);

7. Формування умінь вести записи спостережень, обробляти й узагальнювати отриману інформацію, правильно відображати її у щоденнику практики.

Педагогічна практика є обов'язковим видом навчальної роботи магістрів.

Педагогічній практиці в загальноосвітніх установах передують вивчення дисциплін гуманітарного та соціально-економічного циклів («Філософія», «Культурологія»), природничо-наукового («Основи загальної психопатології», «Невропатологія», «Основи медичних знань та здорового способу життя»), і професійного («Спеціальна психологія», «Спеціальна педагогіка», «Логопсихологія», «Логопедія», «Психологія», «Педагогіка», «Вікова анатомія і фізіологія», «Безпека життєдіяльності», «Невропатологія», «Основи виховання і навчання осіб з обмеженими можливостями»), а також курсів за вибором, що містять лекційні, семінарські та практичні заняття.

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

Цілі науково-педагогічної практики:

- Формування і розвиток практичних навичок і компетенцій магістра;
- набуття досвіду самостійної професійної діяльності;
- закріплення і поглиблення отриманих теоретичних знань з вивчених дисциплін;
- оволодіння необхідними методами навчання і виховання в освітній галузі;
- підготовка необхідних матеріалів для написання випускної кваліфікаційної роботи;
- залучення студента до соціального середовища освітньої установи з метою набуття соціально-особистісних компетенцій, необхідних для роботи в сфері освіти;
- формування у магістрантів навичок педагогічної діяльності, застосування отриманих під час навчання знань і навичок у самостійній професійній діяльності, контрольоване куратором практики;
- формування загальнокультурних і професійних компетенцій, відповідно до вимог ПО, спеціальних компетенцій, за профілем освітньої програми.

Завдання науково-педагогічної практики : аналіз джерел, наукової літератури за темою магістерської дисертації; набуття навичок структурованого письмового викладу результатів отриманих наукових досліджень; формування навичок усних публічних виступів (за допомогою участі в конференціях); підготовка магістерської дисертації; формування навичок ведення педагогічної діяльності; закріплення педагогічних умінь і навичок, педагогічної свідомості та професійно-значущих якостей особистості; психологічна адаптація в педагогічному колективі; виховання стійкого інтересу до професії педагога, виховання потреби в педагогічному вдосконаленні; використання наявних можливостей освітнього середовища та проектування нових умов, у тому числі інформаційних, для розв'язання науково-педагогічних завдань; здійснення професійної і особистісної самоосвіти, проектування подальшого освітнього маршруту та професійної кар'єри, участь у дослідно експериментальній роботі.

Місце науково-педагогічної практики в структурі ОП магістратури.

Організація науково-педагогічної практики спрямована на забезпечення безперервності і послідовності оволодіння магістра навичками й уміннями професійної діяльності, відповідно до вимог до рівня підготовки магістра.

ПРОГРАМИ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ

Метою науково-дослідної практики є вдосконалення рівня професійної підготовки майбутнього магістра і формування науково-дослідних умінь у процесі експериментальної роботи. Для досягнення поставленої мети необхідно розв'язати такі завдання:

- Удосконалення теоретичних знань з логопедії, логопсихології, лінгвістики, психолінгвістики, психології, педагогіки та інших суміжних дисциплін, формування в магістрантів вміння застосовувати ці знання в науково-дослідній діяльності.

- Формування вміння здійснювати збір інформації, спостерігати, аналізувати, критично осмислювати фактичний матеріал.

- Формування вміння правильно виділяти і оцінювати педагогічні умови, створені в освітній установі.

- Формування вміння організовувати та проводити експериментальне дослідження за темою магістерської дисертації, на основі якого необхідно розробити план корекційно-розвиваючої роботи з дітьми, котрі мають порушення мовлення.

- Формування вміння організовувати та проводити роботу з розвитку різних компетенцій у дітей, які мають порушення мовлення, беручи до уваги їх вікові та індивідуальні Психофізіологічні особливості у розв'язанні корекційно-розвивальних завдань.

- Розвиток інтересу до науково-дослідної роботи.

- Виховання позитивного ставлення до професії вчителя-логопеда, прагнення розвивати педагогічні здібності, удосконалювати професійно значущі якості особистості майбутнього вчителя-логопеда: активність, відповідальність, ініціативність, доброзичливість, допитливість, самостійність.

Місце науково-дослідної практики в структурі ОП магістратури.

Для успішного проходження науково-дослідної практики магістранту педагогіки необхідно:

знати: сучасні теорії освіти і можливості їх використання у навчанні та вихованні дітей і підлітків з порушеннями мовлення й інтелекту; технології організації освітнього процесу в різних соціокультурних умовах, а також в умовах різних типів освітніх установ; методи вдосконалення навчання, виховання та розвитку дітей дошкільного та шкільного віку з порушеннями мовлення й інтелекту; нові методи і технології в навчанні, вихованні, корекційно-реабілітаційній роботі з дітьми, котрі мають порушення мовлення та інтелекту; досягнення та актуальні проблеми вітчизняної та зарубіжної спеціальної педагогіки.

вміти: здійснювати науково-методичний аналіз методів навчання і виховання, що використовуються у зарубіжній та вітчизняній спеціальній педагогіці; спостерігати й аналізувати педагогічний процес; використовувати

сучасні методи та технології навчально-виховної роботи з дітьми, котрі мають порушення мовлення й інтелекту; використовувати методи статистичного аналізу отриманих даних.

володіти: навичками організації науково-дослідної роботи, прийомами управління колективом; основними методами, способами і засобами одержання, зберігання, переробки інформації; методами психолого-педагогічного аналізу освітніх систем.